



ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

**ΕΡΓΟ : «ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ»**

**Ακρωνύμιο: RE-CULT**

**ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ:**

**«ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΥ» (Π3.1.1.)**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

**25 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2020**



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ



ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Interreg

Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης



RE-CULT



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ



**ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ: Υφυπουργείο Τουρισμού Κυπριακής Δημοκρατίας**



Συμμετοχή στον Στρατηγικό Σχεδιασμό για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού στη διασυννοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου που θα οδηγήσει στην καταγραφή Πλάνου Δράσεων για την ανάδειξη και διάδοση της θρησκευτικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Αναθέτουσα Αρχή:	ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
Ανάδοχος:	ITMC ΑΕ
Έκδοση:	1.1
Ημερομηνία:	25 Φεβρουαρίου 2020
Σχόλια:	

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<b>3</b>
<b>1. Εισαγωγή</b>	<b>5</b>
<b>2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ</b>	<b>6</b>
2.1. Το Έργο Re-Cult	6
2.1.1. Στόχοι του έργου	6
2.1.1.1. Τάσεις και εξελίξεις στο τουριστικό μάρκετινγκ	6
2.1.1.2. Στρατηγικός Σχεδιασμός	8
2.1.2. Συμμετοχή στον Στρατηγικό Σχεδιασμό για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού	8
<b>3. ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</b>	<b>10</b>
3.1. Εισαγωγή	10
3.2. Φάση Α. Διάγνωση – Ανάλυση – Αποτύπωση Εσωτερικού – Εξωτερικού Περιβάλλοντος	10
3.2.1. Στάδιο 1 –Ανάλυση και Αξιολόγηση Χαρακτηριστικών (Αποτύπωση) (As-Is) Εσωτερικού Περιβάλλοντος	10
3.2.1.1. Αναγνώριση των Δυνατών Σημείων του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο	12
3.2.1.1.1. Σημεία Θρησκευτικού προσδιορισμού	13
3.2.1.1.2. Σημεία Πολιτιστικού προσδιορισμού	13
3.2.1.1.3. Σημεία Φυσικού Περιβάλλοντος & Γεωγραφικής Θέσης	13
3.2.1.1.4. Σημεία Υποδομών	14
3.2.1.2. Αναγνώριση των Αδύνατων Σημείων του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο	14
3.2.1.2.1. Σημεία Υποδομών – Θεσμικό πλαίσιο - Έλεγχος	14
3.2.1.2.2. Σημεία Εκπαίδευσης – Εμπειρίας	14
3.2.1.2.3. Σημεία Κοινωνικά - Άλλα	15
3.2.2. Στάδιο 2 - Ανάλυση και Αξιολόγηση Χαρακτηριστικών (Αποτύπωση) (As-Is) Εξωτερικού Περιβάλλοντος (Μελέτη PESTEL)	15
3.2.2.1. Ανάλυση Επιδράσεων Πολιτικού Περιβάλλοντος	16
3.2.2.2. Ανάλυση Επιδράσεων Οικονομικού Περιβάλλοντος	17
3.2.2.3. Ανάλυση Επιδράσεων Κοινωνικού Περιβάλλοντος	17
3.2.2.4. Ανάλυση Επιδράσεων Τεχνολογικού Περιβάλλοντος	18
3.2.2.5. Ανάλυση Επιδράσεων του Φυσικού Περιβάλλοντος	18
3.2.2.6. Ανάλυση Επιδράσεων Θεσμικού Περιβάλλοντος	19
3.2.2.7. Αναγνώριση των Ευκαιριών για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο	19
3.2.2.8. Ανάλυση Εξωτερικού Περιβάλλοντος – Μελέτη Καλών Πρακτικών	21
3.2.3. Ιεράρχηση και σημαντικότητα	21
3.2.4. Ανάλυση Ζήτησης – Ο ταξιδιώτης θρησκευτικής εμπειρίας	21
3.2.5. Ποια η αλυσίδα αξίας του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο	22
3.3. Φάση Β : Προσδιορισμός και Ανάλυση νέων Επιχειρηματικών Μοντέλων	24
3.3.1. Το μοντέλο Θρησκευτικού Τουρισμού της Κύπρου	24

3.4. Φάση Γ - Ανάπτυξη Οράματος, Αποστολής και Στρατηγικών Αξόνων για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό για την Κύπρο	27
3.4.1. Αποτύπωση Οράματος για τον Κυπριακό Τουρισμό (σαν αποτέλεσμα της νέας στρατηγικής τουρισμού)	27
3.4.2. Αποτύπωση Αποστολής για τον Κυπριακό Τουρισμό	27
3.4.3. Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Κυπριακό Τουρισμό	28
<b>4. Σχεδιασμός Στρατηγικής για τον θρησκευτικό-πολιτιστικό τουρισμό για τη διασυνοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου</b>	<b>30</b>
4.1. Όραμα & Αποστολή για τον Θρησκευτικό τουρισμό	30
4.2. Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Θρησκευτικό τουρισμό	30
4.3. Στρατηγικοί Στόχοι για μια Ισόρροπη Ανάπτυξη για τον Θρησκευτικό τουρισμό	32
<b>5. Ανάπτυξη Σχεδίων Δράσης για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό</b>	<b>37</b>
5.1. Πίνακας Ενεργειών (Action Plan) για τον Θρησκευτικό – Πολιτιστικό τουρισμό	38
5.2. Εκπαιδευτικά Χαρακτηριστικά για τον κλάδο για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού:	48
5.3. Κίνητρα για τον κλάδο για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού:	49
<b>6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ</b>	<b>50</b>
6.1. Λίστα Εμπλεκομένων Θρησκευτικό – Πολιτιστικό Τουρισμό	50
6.2. Επιστολή Υφυπουργείου	53
6.3. Οδηγός Συνέντευξης v.1.0	56
6.4. Συνεντεύξεις	58

## 1. Εισαγωγή

Το Παραδοτέο Π 3.1.1. αναφέρεται στις Δραστηριότητες, οι οποίες υλοποιούνται στα πλαίσια του έργου Re-Cult, για την υλοποίηση του υποέργου «Συμμετοχή στον Στρατηγικό Σχεδιασμό για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού στη διασυνοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου που θα οδηγήσει στην καταγραφή Πλάνου Δράσεων για την ανάδειξη και διάδοση της θρησκευτικής πολιτιστικής κληρονομιάς (Παραδοτέο 3.1.1)», εκ μέρους του Υφυπουργείου Τουρισμού της Κύπρου, καθώς και στις προτάσεις του Υφυπουργείου για τον καθορισμό του Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Πολιτιστικού Τουρισμού στη διασυνοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου.

Η προσέγγιση που υιοθετήθηκε, ήταν η ακόλουθη:

- Δευτερογενής έρευνα στο διαδίκτυο για την υφιστάμενη δραστηριότητα στην Κύπρο αλλά και διεθνώς σε θέματα Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού και καταγραφή Βέλτιστων Πρακτικών.
- Καταγραφή σε συνεργασία του Υφυπουργείου Τουρισμού με τον ΣΤΕΚ, το ΤΕΠΑΚ και την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου και καταγραφή όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην Κύπρο.
- Διεξαγωγή Συνεντεύξεων με τους εμπλεκόμενους φορείς για την καταγραφή των Δυνατών & Αδύνατων σημείων (Εσωτερικό Περιβάλλον) καθώς και των Ευκαιριών αλλά και των Απειλών (εξωτερικό Περιβάλλον) (Swots Analysis) αλλά και ανάλυση PESTLE Analysis. Η διεξαγωγή των συνεντεύξεων χρησιμοποίησε τον συνημμένο Οδηγό Συνέντευξης για την καθοδήγηση των συνεντευξαζόμενων αλλά και την συγκριτική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων οδήγησαν:
  - ο στην αναγνώριση των κύριων θεμάτων Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού
  - ο στην ιεράρχιση κατά σημαντικότητα καθώς και ανάλυση του Χάσματος ζήτησης & προσφοράς.
  - ο στην Ανάπτυξη Οράματος Αποστολής και Στρατηγικών Αξόνων

όπως αναλύονται στα κεφάλαια 3.2.3, 3.2.4 & 3.4 του παραδοτέου.

- Προσδιορισμός και Ανάλυση Επιχειρηματικού Μοντέλου και Ανάπτυξη - Σχεδιασμός Στρατηγικής για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό για τη διασυνοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου
- Ανάπτυξη - Σχεδιασμός Δράσεων Επιχειρηματικού Πλάνου και καθορισμός Δεικτών Απόδοσης.

## 2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ

### 2.1. Το Έργο Re-Cult

Το έργο εντάσσεται στο πλαίσιο της πράξης RE-CULT, στην οποία συμμετέχουν ως εταίροι οι ακόλουθοι φορείς από Ελλάδα και Κύπρο: Υφυπουργείο Τουρισμού Κύπρου, Υπουργείο Τουρισμού Ελλάδας, Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, Εκκλησία της Ελλάδος, Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Ιερών Μητροπόλεων Σύρου.

Οι οκτώ φορείς θα συνεργαστούν με σκοπό την επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- Καταγραφή και τεκμηρίωση υλικών και άυλων στοιχείων θρησκευτικής πολιτιστικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής, προς ψηφιοποίηση.
- Ψηφιακή καταλογογράφηση, που θα συνοδεύεται από μια εφαρμογή περιήγησης με χάρτες και χρονολόγια. Θα προσφέρει τη δυνατότητα της καταγραφής, αναζήτησης και ανάκτησης αντικειμένων και μνημείων θρησκευτικής κληρονομιάς, καθώς και συσχέτισης με αυτά που προέρχονται από ψηφιακούς πόρους (π.χ. εικόνες, βίντεο, ηχητικά αρχεία, καθώς και 3D αναπαραστάσεις αντικειμένων), επιτρέποντας την πρόσβαση διαφορετικών κατηγοριών χρηστών σε αυτά.
- Σχεδιασμός και ανάπτυξη ψηφιακού μουσείου, ψηφιακής βιβλιοθήκης και κινητής εφαρμογής (mobile app) εικονικής περιήγησης.
- Δράσεις ενημέρωσης, προβολής και ανάδειξης των ψηφιακών αποθετηρίων (συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας και τοποθέτησης info kiosks).
- Σήμανση επιλεγμένων σημείων στις περιοχές παρέμβασης.
- Πιλοτική ανάπτυξη Διαδρομών με πιστοποίηση (προδιαγραφές, κριτήρια και σήματα).
- Εκπαίδευση εμπλεκόμενων φορέων.
- Ανάπτυξη δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ φορέων τουρισμού, φορέων διαχείρισης πολιτιστικών και θρησκευτικών μνημείων.
- Ανάπτυξη κοινών εργαλείων ανάδειξης της θρησκευτικής πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

#### 2.1.1. Στόχοι του έργου

##### 2.1.1.1. Τάσεις και εξελίξεις στο τουριστικό μάρκετινγκ

Ο τουρισμός ως μια δραστηριότητα μείζονος σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας, καταδεικνύει την ανάγκη αξιοποίησης των πιο πρόσφατων τεχνολογικών εξελίξεων στον χώρο της Ψηφιακής Ενημέρωσης, καθώς οι δυνατότητες που αυτές οι εξελίξεις δημιουργούν για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και παροχή υψηλής ποιότητας τουριστικών υπηρεσιών και προϊόντων, είναι πολυάριθμες και καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία του στρατηγικού σχεδιασμού τοπικών οργανισμών, δημοτικών και μη επιχειρήσεων.

Δεδομένου ότι παρατηρείται διεθνώς μία συνεχής μεταβολή στην τουριστική ζήτηση από τον μαζικό τουρισμό σε πιο εξατομικευμένες μορφές παροχής τουριστικού προϊόντος, οι οποίες απευθύνονται στον μεμονωμένο επισκέπτη με προσωποποιημένο τρόπο, η χρήση σύγχρονων τεχνολογιών ηλεκτρονικής ενημέρωσης αναμένεται να προσδώσει σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε όσους φορείς μπορέσουν να σχεδιάσουν, να διαμορφώσουν κατάλληλα και να προωθήσουν την

αναγνωρισιμότητα του τουριστικού προϊόντος και των υπηρεσιών που το συνοδεύουν μέσω έξυπνων ψηφιακών εργαλείων, τον χώρο του διαδικτύου και του ηλεκτρονικού μάρκετινγκ.

Ακολουθώντας τις τάσεις που διαμορφώνονται στις νέες μορφές ηλεκτρονικής τουριστικής ενημέρωσης αλλά και επιχειρηματικότητας, όλο και περισσότεροι τουριστικοί οργανισμοί απαντούν στις νέες προκλήσεις και ευκαιρίες που δημιουργούνται, αναπτύσσοντας συστήματα μαζικής και εξατομικευμένης ενημέρωσης και προβολής, στοχεύοντας στην δημιουργία ενός διαφοροποιημένου, ανταγωνιστικού και βιώσιμου τουριστικού προϊόντος. Στο πλαίσιο αυτό, η αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικά εργαλείων όπως ιστότοποι/ διαδικτυακές πύλες, διαδραστικές εφαρμογές και εφαρμογές για έξυπνα κινητά τηλέφωνα, κινείται προς τις εξής κατευθύνσεις:

- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών περιοχών μέσω τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
- Διευκόλυνση εισόδου στην τουριστική αγορά περισσότερων τουριστών
- Αύξηση της ικανότητας καινοτομίας τοπικών μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων μέσω συνεργασίας με τις τοπικές αρχές
- Δημιουργία περιβάλλοντος συναλλαγών μιας στάσης (one-stop-shop)
- Δημιουργία εφαρμογών διαισθητικών στη χρήση
- Ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών
- Δημιουργία έξυπνων και προσιτών στην χρήση συστημάτων πληροφόρησης

Η βέλτιστη αξιοποίηση των τεχνολογιών που αναπτύσσονται, πέρα από την επιτυχή υλοποίηση των κατάλληλων εφαρμογών, θα προέλθει και μέσω της αποτελεσματικής αντιμετώπισης νέων προκλήσεων που εμφανίζονται στην τουριστική αγορά και οι οποίες συνοψίζονται ως εξής:

- Μεμονωμένα ταξίδια και μικρές σε διάρκεια διακοπές (εκδρομές)
- Ανάδειξη εξειδικευμένων αγορών (θρησκευτικός – πολιτιστικός και γαστρονομικός τουρισμός, ταξίδια περιπέτειας κ.α.)
- Αυθεντικές εμπειρίες (επαφή με τοπικές παραδόσεις, φαγητό και νοοτροπία)
- Ευαισθησία απέναντι σε κοινωνικά, πολιτιστικά και περιβαλλοντικά θέματα (βιώσιμος τουρισμός)
- Συνδυασμός νέων συνηθειών καταναλωτών (χρήση πλέον της τεχνολογίας στο μεγαλύτερο μέρος της καθημερινότητας του ανθρώπου)

Μεταξύ των κυριότερων δυσκολιών και προκλήσεων απέναντι στις οποίες θα πρέπει να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί με επιτυχία μια σύγχρονη υποδομή τουριστικής ενημέρωσης και προβολής του τοπικού φυσικού πλούτου, περιλαμβάνονται οι ακόλουθες:

- Η διανομή του τουριστικού προϊόντος είναι κερματισμένη και υπάρχει δυσκολία στη δημιουργία συμπράξεων μεταξύ διαφορετικών φορέων για την συγκέντρωσή της
- Αχαρτογράφητες και μη ψηφιοποιημένες τουριστικές διαδρομές
- Οι τοπικές επιχειρήσεις δεν έχουν ενσωματωθεί στην ηλεκτρονική εφοδιαστική αλυσίδα, γεγονός το οποίο θα εξαλειφθεί με την στήριξη έργων όπως το παρόν
- Παρατηρείται ανεπαρκής υιοθέτηση ψηφιακών διαδικασιών προβολής
- Πλήθος από διαφορετικά τουριστικά πληροφοριακά συστήματα, με διαφορετικές περιοχές λειτουργίας και τεχνολογίες
- Ετερογενή δεδομένα και κενά διαλειτουργικότητας

Ως εκ τούτου, η **ηλεκτρονική πλατφόρμα για την προώθηση του Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού** στην τουριστική αγορά θα πρέπει με αποτελεσματικότητα να καλύπτει μια ελάχιστη λειτουργικότητα περιλαμβάνοντας τα εξής χαρακτηριστικά:

- Βελτιστοποίηση προβολής τουριστικών θεμάτων δια μέσου όλων των διαθέσιμων καναλιών επικοινωνίας (Διαδίκτυο, κινητά Smartphones, PADs ...)
- Να καθιστά τις επιλογές ορατές (αποτελεσματικό marketing), σχετικές με τις προτιμήσεις του επισκέπτη (εξατομικευμένη προσφορά) και εύκολες στην υλοποίησή τους
- Εμπλουτισμός της ταξιδιωτικής εμπειρίας του καταναλωτή (ευρεία ποικιλία επιλογών)
- Παραμονή σε σύνδεση με τον πελάτη/ταξιδιώτη από τη φάση του σχεδιασμού του ταξιδιού έως και μετά την επιστροφή

### **2.1.1.2. Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Στο πλαίσιο της Πράξης Re-Cult θα ετοιμαστεί μελέτη Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού– Πολιτιστικού Τουρισμού στη διασυνοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου που θα οδηγήσει στην καταγραφή Πλάνου Δράσεων για την ανάδειξη και διάδοση της θρησκευτικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η ανάπτυξη του Στρατηγικού Σχεδιασμού στοχεύει στο να αξιοποιηθούν οι συνέργειες μεταξύ των φορέων Τουρισμού και Εκκλησίας και να απαμβλυθούν οι δυσκολίες και προκλήσεις, απέναντι στις οποίες θα πρέπει να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί με επιτυχία μια σύγχρονη προσέγγιση, με την υλοποίηση του επιχειρησιακού πλάνου δράσεων για την αξιοποίηση, ενημέρωση και προβολή του Θρησκευτικού – Πολιτιστικού πλούτου στην διασυνοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου.

Οι βασικές αρχές της στρατηγικής αναφέρονται σε:

- Συνεργασία με τους εμπλεκόμενους
- Η στρατηγική Θρησκευτικού τουρισμού θα πρέπει να δίνει πειστικές απαντήσεις στα ερωτήματα:
  - Πού στοχεύω (σε ποιες χώρες)
  - Τι στοχεύω (με ποιες υπηρεσίες)
  - Πώς στοχεύω (στρατηγική προώθησης – σχέδια δράσης – δείκτες)
- Είναι σημαντικό η στρατηγική προώθησης να απορρέει από την ενιαία στρατηγική για τον Θρησκευτικό τουρισμό

### **2.1.2. Συμμετοχή στον Στρατηγικό Σχεδιασμό για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού**

Η ανάπτυξη του στρατηγικού σχεδιασμού γίνεται σε συνεργασία του Υφυπουργείου Τουρισμού με το Υπουργείο Τουρισμού της Ελλάδος (το οποίο έχει αναλάβει αντίστοιχη μελέτη σε συνεργασία με τους Έλληνες φορείς – εταιρούς) και τον Σύνδεσμο Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ΣΤΕΚ) που θα είναι ο υπεύθυνος εταίρος για την υλοποίηση της τελικής μελέτης.



Η μεθοδολογική προσέγγιση που θα χρησιμοποιηθεί στο έργο, έχει αναπτυχθεί με βάση την στρατηγική για την ανάδειξη των πολιτιστικών, θρησκευτικών, Θεματικών μορφών Τουρισμού και τη **δημιουργία αυξημένης ζήτησης (Demand) από τους επισκέπτες/τουρίστες.**

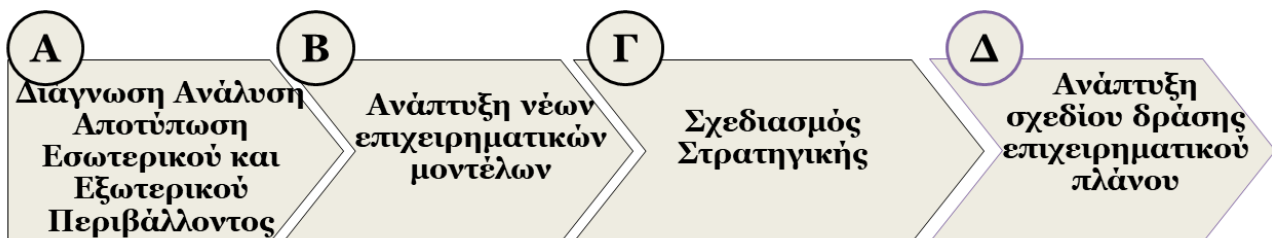
Στο πλαίσιο της αποτελεσματικής υλοποίησης του στρατηγικού σχεδιασμού, σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς θα καθορισθεί ο νέος ρόλος του θεσμικών φορέων του θρησκευτικού – πολιτιστικού τουρισμού και οι τομείς δράσεις τους.

## 3. ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

### 3.1. Εισαγωγή

Ο στόχος είναι ο καθορισμός του Στρατηγικού Σχεδιασμού Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού στη διασυννοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου.

Η διαδικασία διαμόρφωσης/ ανάπτυξης Στρατηγικής Θρησκευτικού Τουρισμού είναι βασισμένη σε διεθνή μεθολογία ανάπτυξης αειφόρου τουριστικού προορισμού. Αποτελείται από τέσσερα διακριτά στάδια όπως φαίνονται στο Διάγραμμα 1, πιο κάτω:



### 3.2. Φάση Α. Διάγνωση – Ανάλυση – Αποτύπωση Εσωτερικού – Εξωτερικού Περιβάλλοντος

#### 3.2.1. Στάδιο 1 –Ανάλυση και Αξιολόγηση Χαρακτηριστικών (Αποτύπωση) (As-Is) Εσωτερικού Περιβάλλοντος

Η Αποτύπωση της Υφιστάμενης κατάστασης Εσωτερικού και Εξωτερικού περιβάλλοντος, η αποτύπωση του Οράματος και της Αποστολής καθώς και ο Σχεδιασμός Στρατηγικής βασίστηκαν στην μελέτη των δεδομένων Τουρισμού των τελευταίων ετών και ειδικότερα των δεδομένων του Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού στην Κύπρο (δευτερογενής έρευνα μέσω διαδικτύου).

#### Ανάλυση εμπλεκόμενων μερών

Η μέθοδος αυτή επιτρέπει την αποτύπωση των εμπλεκόμενων μερών, τα οποία συμβάλλουν στην διαμόρφωση του εσωτερικού και του εξωτερικού περιβάλλοντος ενός τουριστικού προορισμού. Η ανάλυση και κατανόηση των προσδοκιών των εμπλεκόμενων μερών, και κυρίως του βαθμού στον οποίον αναμένεται, ή όχι η ενεργή συμμετοχή και επιρροή τους στον καθορισμό και επίτευξη των στρατηγικών στόχων για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού στην Κύπρο διενεργήθηκε με την έναρξη του Έργου.



14. Συνοδικό Γραφείο Προσκληνυματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Κύπρου
15. Ιερά Μητρόπολη Τριμυθούντος
16. Ιερά Μητρόπολη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου
17. Ιερά Μητρόπολη Πάφου
18. Ιερά Μητρόπολη Κιτίου
19. Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού
20. Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης Λευκωσίας
21. Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης Λάρνακας

Οι προσωπικές συνεντεύξεις διεξήχθησαν το διάστημα 18.11 – 18.12.2019, σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού Κύπρου, τον Σύνδεσμο Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου και την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου.

Μέσα από την αναγνώριση των συμμετοχών εντοπίστηκε ότι ο ταξιδιώτης θρησκευτικής εμπειρίας είναι ένας από τους πιο κύριους συμμετόχους.

Αποφασίστηκε επίσης, η άντληση πληροφόρησης για τον ταξιδιώτη θρησκευτικού τουρισμού, το προφίλ και τις προτιμήσεις του μέσα από Πρωτογενή Έρευνα σε επίπεδο προορισμού, η οποία θα διεξαχθεί μέσα στο 2020, σύμφωνα με το Τεχνικό Δελτίο του έργου.

Λόγω περιορισμένων πόρων αποφασίστηκε η ετοιμασία δομημένου ερωτηματολογίου και η συμπλήρωσή του από εξειδικευμένους ερευνητές:

- στις εισόδους της χώρας (Αεροδρόμια),
- στα ξενοδοχεία και
- σε εκκλησιαστικούς χώρους.

Παράλληλα θα διεξαχθεί και Δευτερογενής Έρευνα σε στοχευμένες χώρες προέλευσης.

Παράλληλα, έγινε αποτύπωση (As-Is) Εσωτερικού Περιβάλλοντος & Καταγραφή /Ανάλυση /Αξιολόγηση δεδομένων για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό στην Κύπρο μέσω μελέτης υφιστάμενων στοιχείων (μελέτη γραφείου), όσον αφορά την υφιστάμενη κατάσταση του Θρησκευτικού τουρισμού που έρχεται στην χώρα μας αλλά δεν εντοπίστηκαν αξιόπιστα δεδομένα.

Συμμετοχή στην Ανάλυση του κλάδου του θρησκευτικού τουρισμού επιχειρώντας μια ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, μέσω των συνεντεύξεων με τους εμπλεκόμενους, ώστε να διαμορφωθεί μια ξεκάθαρη εικόνα του θρησκευτικού τουρισμού σήμερα, αλλά και να αποτυπωθούν οι τάσεις του αύριο όπως διαγράφονται στην αγορά.

### **3.2.1.1. Αναγνώριση των Δυνατών Σημείων του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο**

Με βάση τις συνεντεύξεις έγινε μια καταγραφή - αναγνώριση των Δυνατών Σημείων του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο και προχωρήσαμε στην Αποτύπωση και Ιεράρχηση κατά σημαντικότητα αναφορικά με τα Δυνατά Σημεία της Κύπρου για τον Θρησκευτικό Τουρισμό, ως ακολούθως :

### 3.2.1.1.1. Σημεία Θρησκευτικού προσδιορισμού

1. Πλούσια θρησκευτική/πολιτιστική κληρονομιά απaráμιλλης αξίας. Η Κύπρος είναι πλούσια σε μνημεία, μοναστήρια, εκκλησίες (αρκετές προστατευόμενες από την UNESCO), κειμήλια, Μουσεία και πλούσια ιστορία, που θα μπορούσαν να προσφερθούν στο κοινό.
2. Η Κύπρος είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις απαρχές του Χριστιανισμού. Θεωρείται αποστολική Εκκλησία αφού ιδρύθηκε από τους αποστόλους Παύλο και Βαρνάβα με αναφορές στο βιβλίο των Πράξεων. Η Γ' Οικουμενική Σύνοδος της Εφέσου το 431 κατοχύρωσε το αυτοκέφαλό της». Λόγω των πολλών τοπικών αγίων της ονομάστηκε ήδη από τη μεσαιωνική περίοδο «Νήσος Αγίων» (Λεόντιος Μαχαιράς, Χρονικόν).
3. Μεγάλος αριθμός τόπων λατρείας με καλή προσβασιμότητα σε μικρό γεωγραφικό χώρο (μικρές αποστάσεις μεταξύ των σημείων ενδιαφέροντος).
4. Μοναδικά προσκυνήματα που χρονολογούνται από την παλαιοχριστιανική περίοδο, με παρεμφερείς αναφορές στον πρώιμο χριστιανισμό της Κύπρου.
5. Πολύ καλές σχέσεις της Εκκλησίας της Κύπρου με άλλες ορθόδοξες Εκκλησίες και χριστιανικές ομολογίες.
6. Έχει δημιουργηθεί το Γραφείο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Κύπρου με έντονη δραστηριότητα.
7. Θρησκευτικές εορτές καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου όπως Χριστούγεννα, Πάσχα, Θεοφάνια, Εισόδια της Θεοτόκου, εορτές Αγίων κλπ για τις οποίες τελούνται εορταστικές λειτουργίες, πανηγύρεις και άλλες εκδηλώσεις.
8. Τα Μουσεία Θρησκευτικού-Πολιτιστικού ενδιαφέροντος: Βυζαντινό Μουσείο Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' (Λευκωσία), Βυζαντινό Μουσείο Ναού Φανερωμένης (Λευκωσίας), Βυζαντινό Μουσείο Μητροπόλεως Πάφου (Γεροσκήπου), Βυζαντινό Μουσείο Επισκοπής Αρσινόης (Περιστερώνα Πάφου), Μονής Μαχαιρά, Βυζαντινό Μουσείο Μονής Μαχαιρά, Βυζαντινό Μουσείο Μονής Κύκκου και άλλα τοπικά.

### 3.2.1.1.2. Σημεία Πολιτιστικού προσδιορισμού

9. Ο επισκέπτης θα εκτιμήσει την μακραίωνη Ιστορία (11.000 χρόνια), τα μουσεία καθώς και τη συνύπαρξη των Ορθοδόξων Εκκλησιών, των Καθολικών και των Τσαμιών.
10. Φιλόξενοι και φιλικόι κάτοικοι οι οποίοι συχνά λειτουργούν ως κλειδούχοι των εκκλησιών
11. Τέμενος Χαλά Σουλτάν Τεκκέ – Σημαντικό Μουσουλμανικό Μνημείο με αναγνωρισιμότητα στις Μουσουλμανικές Χώρες
12. Σημεία ενδιαφέροντος που συνδέονται με λαϊκές παραδόσεις/ θαύματα π.χ. Κατακόμβη Αγίας Σολομωνής, Άγιος Κυπριανός κ.λπ.
13. Πολυπολιτισμικός προορισμός, λόγω του ότι κατακτήθηκε από διάφορους λαούς που άφησαν πίσω τους μνημεία σημαντικής αξίας αλλά και ανεκτικότητας / συνύπαρξης διαφόρων θρησκειών.

### 3.2.1.1.3. Σημεία Φυσικού Περιβάλλοντος & Γεωγραφικής Θέσης

14. Καιρικές συνθήκες (τους μη χειμερινούς μήνες ελκύουν τους επισκέπτες τρίτης ηλικίας)
15. Ευχάριστο περιβάλλον - οι περισσότεροι ναοί ή/και ιεροί χώροι βρίσκονται σε γραφικά χωριά, παραθαλάσσιες πόλεις και χώρους φυσικής ομορφιάς

16. Γεωγραφική θέση – Δυνατότητα για κοινά πακέτα με Ελλάδα, Ισραήλ, Αίγυπτο και Λίβανο

#### **3.2.1.1.4. Σημεία Υποδομών**

17. Αναπτυγμένη υποδομή για διαμονή και διατροφή
18. Η Θεολογική Σχολή της Εκκλησίας Κύπρου και οι μονές.
19. Ασφάλεια (από τους Ασφαλέστερους Τουριστικούς Προορισμούς).
20. Διοργανώνονται ήδη αρκετά Group και από ξένους για Θρησκευτικό Τουρισμό (Δυτική Ευρώπη (καθολικοί – προτεστάντες) και από Ελλάδα.

#### **3.2.1.2. Αναγνώριση των Αδύνατων Σημείων του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο**

Αποτύπωση, Ιεράρχηση και σημαντικότητα για τα Αδύνατα Σημεία της Κύπρου για τον Θρησκευτικό Τουρισμό.

##### **3.2.1.2.1. Σημεία Υποδομών – Θεσμικό πλαίσιο - Έλεγχοι**

1. Δυσκολίες πρόσβασης σε ορισμένα θρησκευτικά μνημεία σε ΑΜΕΑ και σε μεμονωμένους επισκέπτες που διακινούνται πεζοί.
2. Περιοριστικά ωράρια λειτουργίας μουσείων, εκκλησιών, σκευοφυλακίων κ.ά. ιδιαίτερα στην ύπαιθρο, λόγω έλλειψης προσωπικού.
3. Ποιότητα προσφερόμενων υπηρεσιών στους προσκυνητές (Ελλιπείς χώροι υγιεινής, περιορισμένες επιλογές επισιτιστικών υπηρεσιών στις μη αστικές περιοχές)
4. Προβλήματα με τις Δημόσιες Συγκοινωνίες.
5. Μη επαρκή τα έργα υποδομής σε κάποιους χώρους για Πρόσβαση Λεωφορείων, Έλλειψη διαφόρων Διευκολύνσεων κ.α.
6. Προβλήματα στο δομημένο περιβάλλον στον περιβάλλοντα χώρο ορισμένων θρησκευτικών μνημείων.
7. Μεμονωμένες περιπτώσεις αισχροκέρδειας σε καταστήματα αναμνηστικών ειδών κοντά σε μνημεία
8. Δυσκολία συνεννόησης και από κοινού Δράσεις με τους άλλους φορείς π.χ. κάθε μητρόπολη εκδίδει το δικό της πληροφοριακό υλικό, χωρίς να υπάρχει συνοχή και ενιαία εταιρική ταυτότητα.
9. Δεν υπάρχει επαρκής συνεργασία με τα Ταξιδιωτικά Γραφεία.
10. Δεν υπάρχουν χώροι λατρείας σε τουριστικά καταλύματα, λιμάνια και αεροδρόμια.
11. Η έλλειψη ενημέρωσης για πιθανούς περιορισμούς επισκέψεων ανδρών ή γυναικών, ενδυμασία.
12. Η μη καταγραφή των κειμηλίων μέχρι σήμερα. Επίγνωση – μελέτη των ιερών ναών και κειμηλίων.

##### **3.2.1.2.2. Σημεία Εκπαίδευσης – Εμπειρίας**

13. Έλλειψη ατόμων που θα μπορούσαν να διαχειριστούν κάποια προσκυνήματα. Γίνεται προσπάθεια επίλυσης / εντοπισμός ατόμων που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των επισκεπτών σύμφωνα και με την προέλευση των επισκεπτών (Ρώσοι, Έλληνες κ.ο.κ.)
14. Περιορισμένα μέσα προβολής και περιορισμένοι οικονομικοί πόροι για την ανάπτυξη σύγχρονων μέσων προβολής

15. Η επάρκεια των ιερωμένων σε θέματα προσέγγισης – επικοινωνίας ... και γλώσσας.
16. Χάσμα μεταξύ του παλαιότερου πολιτισμού (κατηχητικά ...) για να συνεχίσει αυτός ο πολιτισμός (Δυνητικός Κίνδυνος).
17. Αφήσαμε την πνευματικότητα μας / Περαιτέρω ανάπτυξη της κουλτούρας.

### 3.2.1.2.3. Σημεία Κοινωνικά - Άλλα

18. Η δυσανάλογη απασχόληση με το διαδίκτυο ως ψυχαγωγία αντί της ανάπτυξης κοινωνικών δραστηριοτήτων των νέων ανθρώπων (Δυνητικός Κίνδυνος).
19. Μεγάλη πρόκληση για τον Τουρισμό η ισορροπία μεταξύ εικονικού και πραγματικού τουρισμού.
20. Μεγάλη Διασπορά σε μικρά μουσεία & συλλογές
21. Θέμα Εισιτηρίου στα Μουσεία: Πολλαπλά εισιτήρια που ανεβάζουν το κόστος.
22. Λιγοστή διαφήμιση του Θρησκευτικού Τουρισμού

### 3.2.2. Στάδιο 2 - Ανάλυση και Αξιολόγηση Χαρακτηριστικών (Αποτύπωση) (As-Is) Εξωτερικού Περιβάλλοντος (Μελέτη PESTEL)

Η Μελέτη περιλαμβάνει την ανάλυση του Εξωτερικού Περιβάλλοντος με μελέτη PESTEL (Political, Economic, Social, Technology, Environment and Legal perspectives) για να καθοριστούν τόσο οι ευκαιρίες (opportunities) όσο και οι Απειλές (Threats). Έχει προηγηθεί ήδη η μελέτη του Εσωτερικού Περιβάλλοντος, με μελέτη του τουριστικού προϊόντος στην Κύπρο για την καταγραφή των Δυνατών & Αδύνατων σημείων (Strengths and Weaknesses). Συνολικά αποτυπώνεται η ανάλυση υπό μορφή SWOT. (SWOT Analysis).

Το εξωτερικό περιβάλλον ενός τουριστικού προορισμού είναι ο χώρος όπου θα πρέπει να αναζητούνται ευκαιρίες και πιθανοί περιορισμοί. Η ανάλυση του ευρύτερου περιβάλλοντος του θρησκευτικού – Πολιτιστικού τουριστικού προορισμού της Κύπρου είναι απαραίτητη για τον εντοπισμό των επιδράσεων που αυτό ασκεί στις λειτουργίες του. Τα στοιχεία που αξιοποιούνται για την αξιολόγηση περιβάλλοντος είναι συγκεκριμένοι παράγοντες (πολιτικοί, οικονομικοί, κοινωνικο-πολιτισμικοί, τεχνολογικοί, περιβαλλοντικοί και νομικοί παράγοντες) και ποικίλουν ως προς τις επιπτώσεις τους.

Στόχος της μεθοδολογίας αυτής είναι η χαρτογράφηση του περιβάλλοντος του Θρησκευτικού – Πολιτιστικού τουριστικού τομέα της Κύπρου, ώστε να εντοπιστούν οι επιδράσεις του στην σημερινή κατάσταση και να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο αναφοράς με τους παραπάνω 6 (έξι) παράγοντες. Πιο κάτω γίνεται μια περιληψη των παραγόντων αυτών.

Μέσα από την αποτύπωση και ανάλυση των παραγόντων αυτών, μπορεί να προβλεφθούν οι μελλοντικές τάσεις του ευρύτερου περιβάλλοντος του Θρησκευτικού – Πολιτιστικού τουρισμού της Κύπρου και να εντοπιστούν ευκαιρίες και περιορισμοί.

**Πολιτικοί παράγοντες (Political)** - Οι πολιτικοί παράγοντες μπορούν να ασκήσουν άμεση επίδραση στην ανάπτυξη ενός τουριστικού προορισμού. Ο πολιτικός χώρος έχει μεγάλη επιρροή στη λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών Φορέων/ οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε έναν τομέα/ προορισμό.

**Οικονομικοί Παράγοντες (Economic)** – Γίνεται ανάλυση στο μακρο-οικονομικό περιβάλλον και στις επιδράσεις που ασκεί σε έναν προορισμό. Γίνεται αναφορά στην κατάσταση στην οποία

βρίσκονται τα οικονομικά μεγέθη της χώρας και στις γενικότερες οικονομικές εξελίξεις που είναι πιθανόν να επηρεάσουν τη ανάπτυξη ενός τομέα και των φορέων/ οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε αυτόν. Δηλαδή, εάν μια οικονομία είναι σε ανάπτυξη, ύφεση ή σε μεταβατικό στάδιο, αυτό έχει και τις αντίστοιχες επιπτώσεις για τους Φορείς. Τα θέματα τα οποία καλύπτει η ανάλυση οικονομικών παραγόντων είναι για παράδειγμα η οικονομική ανάπτυξη, το ακαθάριστο εθνικό προϊόν, οι μακροπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές, η ανεργία, η επιχειρηματικότητα κλπ.

**Κοινωνικο-πολιτισμικοί Παράγοντες (Socio-cultural)** - Η κοινωνικοπολιτισμική διάσταση έχει να κάνει με το ευρύτερο κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον ενός προορισμού και περιλαμβάνει τις εργασιακές, δημογραφικές αλλαγές και τάσεις καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ζουν, εργάζονται και σκέφτονται. Ο τρόπος που αναμένεται να εξελιχθούν οι κοινωνικές και πολιτισμικές τάσεις μπορούν να δημιουργήσουν απειλές όσο και ευκαιρίες. Η έγκαιρη αντίληψη τους θα έχει σαν αποτέλεσμα την βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας στην υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου σε επίπεδο προορισμού.

**Τεχνολογικοί παράγοντες (Technological)** - Αυτή η διάσταση της ανάλυσης αφορά στις τεχνολογικές τάσεις ή τα τεχνολογικά επιτεύγματα που ενδέχεται να αλλάζουν τον τρόπο λειτουργίας ενός προορισμού. Η παρακολούθηση και ενσωμάτωση τεχνολογικών εξελίξεων στις λειτουργίες των οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε έναν προορισμό, ενισχύει την αποτελεσματικότητά τους σε μεγάλο βαθμό.

**Περιβαλλοντικοί παράγοντες (Environmental)** - Οι περιβαλλοντικοί παράγοντες καλύπτουν θέματα όπως τις επιπτώσεις στο περιβάλλον- κοινωνία από τα αποτελέσματα της παροχής τουριστικών υπηρεσιών, τους περιβαλλοντικούς παράγοντες που ενισχύουν ή περιορίζουν την ανάπτυξη του τομέα, καθώς επίσης και οι αναμενόμενες επιπτώσεις στον τουριστικό προορισμό από την Κλιματική Αλλαγή.

**Νομικοί παράγοντες (Legal)** - Οι νομικοί παράγοντες αναφέρονται στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε έναν προορισμό, αλλά και του συνόλου της Δημόσιας Διοίκησης και περιλαμβάνουν το ρυθμιστικό πλαίσιο για τη σύσταση και λειτουργία τους, πρωτογενή νομοθεσία, αλλά και νομοθεσία της ΕΕ κλπ.

### 3.2.2.1. Ανάλυση Επιδράσεων Πολιτικού Περιβάλλοντος

Καταγραφή των Σημείων στο Πολιτικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:

#### Ευκαιρίες:

1. Η Σταθερότητα που υπάρχει στην Κύπρο και η Ασφάλεια επιτρέπουν την Ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού.
2. Θα πρέπει το πολιτικό περιβάλλον να υποστηρίξει γενικότερα τον πολιτισμό μας (π.χ. Υπουργείο Παιδείας: Εκπαίδευση των παιδιών για θέματα πολιτισμού)
3. Στην Κύπρο διατηρούνται μνημεία διαφόρων χριστιανικών δογμάτων και θρησκειών.
4. Στην Κύπρο μπορεί κάποιος να βιώσει τη θρησκευτική εμπειρία από διάφορες θρησκευτικές ομάδες.



5. Η δημιουργία του Υφυπουργείου Πολιτισμού είναι θετικό στοιχείο με αυξημένες αρμοδιότητες για την υλοποίηση δράσεων.
6. Η προώθηση του Επενδυτικού Νόμου (αρχή στο Υπουργείο Εσωτερικών) για την δημιουργία Υποδομών για την υποστήριξη του Τουριστικού Προϊόντος.
7. Οι σχέσεις Κύπρου Ρωσίας / Ουκρανίας θα πρέπει να προσεχθούν.

#### Προβλήματα:

1. Κατοχή από μέρους της Τουρκίας του 37% των εδαφών της Κύπρου, όπου βρίσκονται σημαντικά θρησκευτικά και ιστορικά μνημεία, μεταξύ άλλων και ο τάφος του ιδρυτή της Εκκλησίας της Κύπρου Αποστόλου Βαρνάβα (θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό σημείο αναφοράς για Θρησκευτικό Τουρισμό).
2. Εφόσον δεν υπήρχε η κατοχή θα μπορούσαν να συνεχίσουν οι θρησκευτικές διαδρομές που δημιουργήθηκαν/προβάλλονται στις ελεύθερες περιοχές.
3. Μεγάλα προβλήματα λόγω της γραφειοκρατίας.

#### **3.2.2.2. Ανάλυση Επιδράσεων Οικονομικού Περιβάλλοντος**

Ο Θρησκευτικός Τουρισμός επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από το Οικονομικό Περιβάλλον. Η οικονομική ευχέρεια βοηθά στη σωστή προβολή και σωστές υποδομές.

Καταγραφή των Σημείων στο Οικονομικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο.

#### Ευκαιρίες:

1. Η Σταθερότητα που υπάρχει στο Οικονομικό Περιβάλλον επιτρέπουν την Ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού.
2. Τακτικές πτήσεις προς αγορές με τις οποίες μπορεί να υπάρξει συνεργασία για το προϊόν (Ελλάδα, Ισραήλ, Λίβανος, Αίγυπτος).
3. Επικείμενη δημιουργία φθηνών καταλυμάτων προοριζόμενων για προσκυνητές στη Μητρόπολη Ταμασού.
4. Ύπαρξη εξειδικευμένων καλλιτεχνών που παράγουν μοναδικά αντικείμενα περί τη θρησκεία.
5. Κύπριοι επιχειρηματίες – Διαθέτουν την τεχνογνωσία ικανοποίησης της πελατείας

#### Προβλήματα:

1. Η παγκόσμια Οικονομική Κρίση επηρεάζει τον Τουρισμό.
2. Θα πρέπει να μας απασχολήσει η Ανταγωνιστικότητα του προϊόντος.
3. Ισχυρός ανταγωνισμός τόσο από τα Κατεχόμενα με φθηνά πακέτα όσο και από άλλους ανταγωνιστικούς προορισμούς.
4. Υποτίμηση στο Ρούβλι έναντι του Ευρώ.

#### **3.2.2.3. Ανάλυση Επιδράσεων Κοινωνικού Περιβάλλοντος**

Καταγραφή των Σημείων στο Κοινωνικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο.

#### Ευκαιρίες:

1. Η Κύπρος αποτελεί μία κοινωνία ανοιχτή σε όλες τις θρησκείες και δόγματα.
2. Η πολύ-πολιτισμικότητα επηρεάζει μάλλον θετικά τους τουριστικούς επισκέπτες.
3. Φορείς τις κοινωνίας με λόγο στο προϊόν (π.χ. Εκκλησία της Κύπρου, Ξενοδοχοί, Εκπαίδευση) είναι δεκτικοί στο να βοηθήσουν στην αναβάθμιση του προϊόντος.
4. Ανάπτυξη πολιτιστικής δραστηριότητας σε περιφερειακά κέντρα (π.χ. Βυζαντινό Μουσείο στην Αθραΐνου, Συνέδριο στα Λεύκαρα ...)

#### Προβλήματα:

1. Μη ύπαρξη ικανοποιητικού αριθμού χώρων λατρείας/ προσευχής για μουσουλμάνους/ Εβραίους.
2. Περιορισμοί από τις Μονές (π.χ. δεν δέχονται μη ορθόδοξους)
3. Ακούγονται κάποιες φωνές ότι ο τουρισμός βλάπτει τα ήθη και τα έθιμα του τόπου.
4. Οι επισιτιστικές επιχειρήσεις της Κύπρου δεν έχουν ακόμη προσαρμόσει τους καταλόγους τους (μενού) ώστε να ικανοποιούνται όλες οι διατροφικές ιδιαιτερότητες (π.χ. Μουσουλμάνοι – χαλάλ, Εβραίοι – κοσέρ κ.α.).

#### **3.2.2.4. Ανάλυση Επιδράσεων Τεχνολογικού Περιβάλλοντος**

Καταγραφή των Σημείων στο Τεχνολογικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο.

#### Ευκαιρίες:

1. Η Κύπρος είναι ανεπτυγμένη χώρα σε τεχνολογικό περιβάλλον, με εκπαιδευμένο προσωπικό.
2. Ανάπτυξη εφαρμογών σε έξυπνες συσκευές σχετικών με το προϊόν. (Ο Άγιος Νεόφυτος έχει αξιοποιήσει την Εικονική πραγματικότητα (με το ΤΕΠΑΚ). Ανάπτυξη ιστοσελίδων σε όλες τις μητροπόλεις.
2. Δημιουργία ψηφιακής αποτύπωσης και εικονικών περιηγήσεων για μνημεία με Handhelds, θα πρέπει να δημιουργηθεί η πληροφόρηση.
3. Ενημέρωση μέσω διαδικτύου, με Ψηφιακό Μετασχηματισμό, με App σε κινητά τηλέφωνα για την Ιστορία, με εικόνες και ηχητικές περιηγήσεις.
4. Μεγαλύτερη προβολή / σωστή προβολή μέσω των νέων τεχνολογιών

#### Προβλήματα:

1. Παρατηρείται μια ισχνή αξιοποίηση της τεχνολογίας.
2. Δεν διατίθεται ασύρματο δίκτυο σε όλη την Κύπρο με καλό σήμα.
3. Πληθυσμός σε περιοχές ενδιαφέροντος με μνημεία, όχι εντελώς καταρτισμένος στις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις.

#### **3.2.2.5. Ανάλυση Επιδράσεων του Φυσικού Περιβάλλοντος**

Καταγραφή των Σημείων στο Φυσικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο.

#### Ευκαιρίες:

1. Το Φυσικό περιβάλλον στην Κύπρο βοηθάει θετικά. Θρησκευτικά Μνημεία σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (συνήθως Ορεινές διαδρομές & Γραφικά Ορεινά χωριά).
2. Μικρές αποστάσεις θάλασσας – βουνού. Συνδυασμός Ήλιος – Θάλασσα & Εναλλακτικός (Θρησκευτικός) Τουρισμός.
3. Η Κύπρος ως νησί να αξιοποιήσει την Ιστορία της και τις Κλιματολογικές Συνθήκες.

#### Προβλήματα:

1. Μόλυνση – Καταστροφή του περιβάλλοντος.
2. Εμφάνιση των προβλημάτων από την κλιματική αλλαγή (ξηρά τοπία).
3. Απουσία περιβαλλοντικής συνείδησης περίξ των μνημείων.
4. Προσπάθεια για δενδροφύτευση – αναβάθμιση πρασίνου. Έμφαση σε τοπική χλωρίδα.

### **3.2.2.6. Ανάλυση Επιδράσεων Θεσμικού Περιβάλλοντος**

Καταγραφή των Σημείων στο Θεσμικό Πλαίσιο της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο.

1. Το θεσμικό πλαίσιο στην Κύπρο είναι ανοιχτό και προσαρμοστικό. Σύντομα και κατόπιν της επικείμενης ψήφισης σχετικής νομοθεσίας θα κατοχυρωθούν και τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.
2. Οι αποφάσεις σε θέματα Πολεοδομίας και Χωροταξίας δυνατόν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού (σήμερα είναι προς την θετική κατεύθυνση).
3. Οι αποφάσεις από το Τμήμα Αρχαιοτήτων δυνατόν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού (σήμερα έχουν δρομολογηθεί θετικές ενέργειες).
4. Πρέπει να υπάρξει καλύτερη συνεργασία μεταξύ Υφυπουργείου Τουρισμού και του Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας, καλύτερη προβολή στο εξωτερικό και καλύτερη επιμόρφωση των ξεναγών.

### **3.2.2.7. Αναγνώριση των Ευκαιριών για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο**

Οι διαφαινόμενες ευκαιρίες με βάση την ανωτέρω ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος για τον Θρησκευτικό - Πολιτιστικό Τουρισμό στην Κύπρο, αποτυπώνονται, ακολούθως:

1. Αξιοποίηση χώρων λατρείας, ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων που μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό και μπορούν να συνδυαστούν με διάφορα προσκυνήματα
2. Η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού δημιουργεί ευκαιρίες για διαμονή στην ύπαιθρο πολύ κοντά σε σημαντικούς χώρους λατρείας και μνημεία εκκλησιαστικής κληρονομιάς
3. Χρήση σύγχρονων μέσων για ευρύτερη προβολή και προώθηση του προϊόντος π.χ. virtual tours, μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.α.
4. Σωστή επιτόπια ενημέρωση με χρήση νέων τεχνολογιών & ανάπτυξη της διαδραστικότητας

5. Γειτνίαση με το Ισραήλ: Ο επισκέπτης μπορεί να συνδυάσει την επίσκεψη του στην Κύπρο με προσκυνήματα στο Ισραήλ έχοντας έτσι την ευκαιρία να επισκεφθεί δύο ιερούς για τη χριστιανοσύνη προορισμούς
6. Η ανάπτυξη ενεργειών/δράσεων από την Εκκλησία της Κύπρου και τις Μητροπόλεις για ανάδειξη της εκκλησιαστικής κληρονομιάς και ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού
7. Δημιουργία/ προώθηση θεματικών πακέτων θρησκευτικού τουρισμού βασισμένων στις θρησκευτικές διαδρομές και εμπλουτισμένων με άλλα σημεία/ γεγονότα ενδιαφέροντος π.χ. σημεία θέας (όπως ο ναός του Προφήτη Ηλία στον Πρωταρά), θρησκευτικές και άλλες εκδηλώσεις, παραδοσιακή γαστρονομία/καλογηρική μαγειρική, εικονογραφία, χειροτεχνία/ θρησκευτικά χειροτεχνήματα, σύνδεση Παναγίας και Αφροδίτης/ Πολιτιστική Διαδρομή Αφροδίτης, δρόμοι του κρασιού).
8. Στενότερη συνεργασία μεταξύ των συμβαλλόμενων φορέων
9. Συνέργειες με άλλες ειδικές μορφές τουρισμού π.χ. Τουρισμός Υπαίθρου, Συνεδριακός Τουρισμός (π.χ. παρακολούθηση/δοκιμή αιογραφίας στα πλαίσια ταξιδίων κινήτρων), Οινογαστρονομικός, Γαμήλιος Τουρισμός (π.χ. Άγιος Αγαπητικός συγκεντρώνει πολλά ζευγάρια, εκκλησιάκια στα ξενοδοχεία μπορούν να τελεστούν γαμήλιες τελετές κλπ) κ.α. η οποία θα συμβάλει στη βελτίωση οργάνωσης, προώθησης και της τελικής προσφερόμενης εμπειρίας στον επισκέπτη
10. Συνεργασία Μητρόπολης Ταμασού με εκκλησιαστικούς φορείς στο εξωτερικό (κυρίως Ρωσία, Ελλάδα, Σερβία, Βουλγαρία, Ρουμανία)
11. Θέληση εκ μέρους της Εκκλησίας της Κύπρου να αναπτύξει το εισερχόμενο Προσκυνηματικό ρεύμα
12. Ανάδειξη όλων των δογμάτων/ θρησκειών που υπάρχουν στην Κύπρο και της παράδοσης τους
13. Προσθήκη στα προγράμματα των Οργανωτών Ταξιδίων και άλλων Θρησκευτικών Μνημείων. Στόχευση στους Ορθοδόξους χωρίς να αποκλείονται οι Καθολικοί. Να επιτρέπεται και η επίσκεψη από άλλες θρησκείες.
14. Ανάπτυξη της Κρουαζιέρας και συνδυασμός με Αίγυπτο & Ισραήλ.
15. Αξιοποίηση των συνεργασιών με Κύπρο – Ελλάδα - Αίγυπτο & Ισραήλ - Ιορδανία - Σαουδική Αραβία
16. Συνεργασία με όμορες χώρες για συνδυαστικό Τουρισμό (Αίγυπτος, Ισραήλ, Ελλάδα), ειδικά για χώρες της Από – Ανατολής και την Αμερική.
17. Η γειτνίαση μας με τους Αγίους Τόπους. Μπορεί να βοηθήσει σε κοινά πακέτα / κοινές διαδρομές και με άλλους θρησκευτικούς / Πολιτιστικούς προορισμούς.

Αντίστοιχα, οι **διαφαινόμενες Απειλές** με βάση την ανωτέρω ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο, αποτυπώνονται, ακολούθως:

1. Ανταγωνισμός, ιδιαίτερα από γειτονικές χώρες
2. Αρνητικές επιπτώσεις στο προϊόν από την ανεξέλεγκτη πρόσβαση στους χώρους λατρείας και στα μνημεία εκκλησιαστικής κληρονομιάς
3. Κρίση που επικρατεί στις σχέσεις Οικουμενικού Πατριαρχείου και Πατριαρχείου Μόσχας.
4. Πολιτική Αστάθεια που επικρατεί στην Ανατολική Μεσόγειο. Μεταβολές στο διεθνές περιβάλλον (Συρία, Λιβύη ...).
5. Θέμα Τουρκίας, η οποία μπορεί να προκαλέσει ένταση.

6. Θέματα Τρομοκρατίας
7. BREXIT και πιθανή υποτίμηση της Λίρας Αγγλίας.
8. Υποτίμηση στο Ρούβλι έναντι του Ευρώ.
9. Έλλειψη σωστής ενημέρωσης ξεναγών από τους ναούς / μητρόπολη
10. Αξιοποίηση στελεχών / ιερωμένων εκκλησίας οι οποίοι να έχουν την κατάλληλη κατάρτιση.
11. Αίγυπτος, Τουρκία (φιλία με την Ρωσία) επανέρχονται ως σοβαροί ανταγωνιστικοί προορισμοί.
12. Πτωχεύσεις Αεροπορικών Εταιρειών, οι οποίες μείωσαν τους επισκέπτες στην Κύπρο (Germania, Thomas Cook, Cobalt)

### 3.2.2.8. Ανάλυση Εξωτερικού Περιβάλλοντος – Μελέτη Καλών Πρακτικών

Ανάλυση των τάσεων και μελέτη βέλτιστων πρακτικών σε θέματα εφαρμογών, τεχνολογικών υποδομών και πρακτικών στον τομέα για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό σε διεθνές επίπεδο, ώστε να επιλεγούν οι πλέον κατάλληλες πρακτικές. Η παρούσα εργασία διεξήχθη στα πλαίσια του υποέργου για τον καθορισμό προδιαγραφών για την ψηφιακή πλατφόρμα και το περιεχόμενο, με βάση τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.

### 3.2.3. Ιεράρχηση και σημαντικότητα

Οι κύριες θεματικές περιοχές, όπου εμφανίζονται τα Δυνατά Σημεία για τον Θρησκευτικό – Πολιτιστικό Τουρισμό, έχουν σχέση με:

- Σημεία Θρησκευτικού προσδιορισμού
- Σημεία Πολιτιστικού προσδιορισμού
- Σημεία Φυσικού Περιβάλλοντος & Γεωγραφικής Θέσης
- Σημεία Υποδομών

Αυτά θα πρέπει να αναδειχθούν μέσα από προωθητικές ενέργειες και να αξιοποιηθεί περαιτέρω, για τη δημιουργία θετικών τουριστικών εμπειρών στον επισκέπτη.

Με βάση τα ανωτέρω, διαφαίνεται ότι τα κύρια Αδύνατα Σημεία, έχουν σχέση με:

- Θέματα Υποδομών
- Θέματα Εκπαίδευσης
- Κοινωνικά & Άλλα θέματα

Τα οποία και χρήζουν αντιμετώπισης για τη μείωση των κινδύνων και την επίτευξη των στρατηγικών στόχων.

### 3.2.4. Ανάλυση Ζήτησης – Ο ταξιδιώτης θρησκευτικής εμπειρίας

- Μέσα από την αναγνώριση των συμμετοχών εντοπίστηκε ότι ο ταξιδιώτης θρησκευτικής εμπειρίας είναι ένας από τους πιο κύριους συμμετόχους
- Αποφασίστηκε η άντληση πληροφόρησης για τον ταξιδιώτη θρησκευτικού τουρισμού όσον αφορά το προφίλ και τις προτιμήσεις του μέσα από τις εξής έρευνες:

- Πρωτογενής έρευνα αγοράς σε τρία κύρια σημεία συγκέντρωσης όπως:
  - Αεροδρόμια
  - Μοναστήρια
  - Ξενοδοχειακά καταλύματα
- Δευτερογενής έρευνα σε στοχευμένες χώρες προέλευσης

### 3.2.5. Ποια η αλυσίδα αξίας του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο

Ο καθορισμός της αλυσίδας αξίας των υπηρεσιών παροχής θρησκευτικού – πολιτιστικού τουρισμού, είναι σημαντική επειδή βοηθά στην κατανόηση του θρησκευτικού τουριστικού προορισμού, των υπηρεσιών του, των επιπτώσεων και περιεχομένου με σκοπό την αποτύπωση του πλαισίου των θεμάτων. Σύμφωνα με το Σχέδιο Νόμου Υπουργείου Τουρισμού της Ελλάδας «Θεματικός τουρισμός – Ειδικές μορφές τουρισμού – Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου στον τομέα του τουρισμού και της τουριστικής εκπαίδευσης– Στήριξη τουριστικής επιχειρηματικότητας και άλλες διατάξεις», γίνεται ο καθορισμός των εννοιών του Θρησκευτικού και Πολιτιστικού τουρισμού ως εξής:

**Θρησκευτικός τουρισμός:** Ως Θρησκευτικός Τουρισμός ορίζεται το σύνολο εκείνο των τουριστικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη διενέργεια ταξιδιού μεμονωμένων ατόμων ή οργανωμένων ομάδων σε τόπους, χώρους και μνημεία θρησκευτικής σημασίας για λόγους θρησκευτικού, πολιτιστικού, εκπαιδευτικού και ενημερωτικού ενδιαφέροντος.

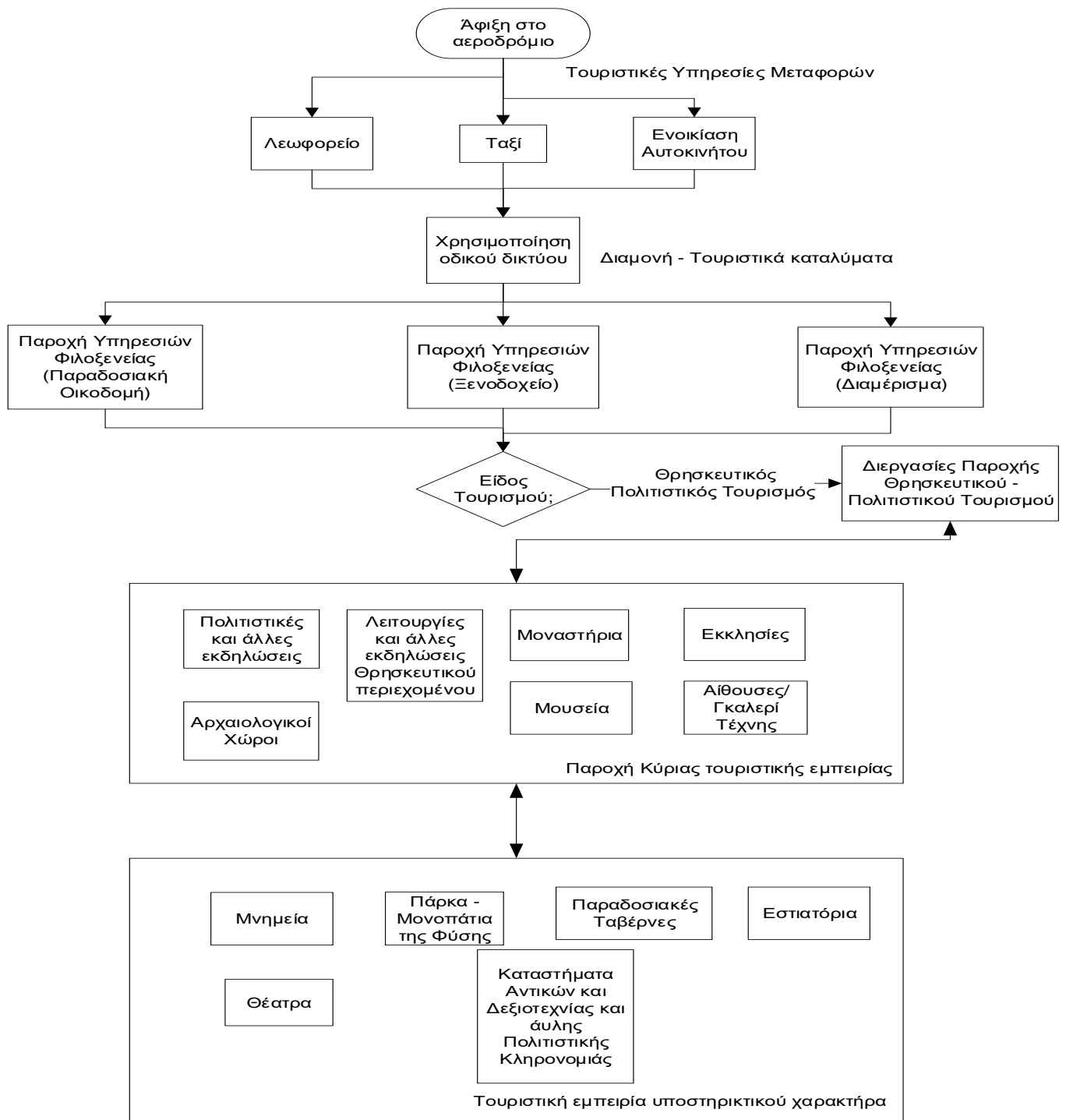
**Προσκυνηματική περιήγηση:** Όλο το παραπάνω σύνολο των δραστηριοτήτων όταν διενεργείται με κεντρικό κίνητρο ή το προσκύνημα, ή/και την συμμετοχή σε θρησκευτικές τελετές/ εκδηλώσεις, ή/και την εκπλήρωση τάματος

**Πολιτιστικός Τουρισμός:** Πολιτιστικός Τουρισμός είναι εκείνη η μορφή τουριστικής δραστηριότητας στην οποία το βασικό κίνητρο του επισκέπτη είναι η επίσκεψη σε πολιτιστικά αξιοθέατα προκειμένου να μάθει, να ανακαλύψει και να βιώσει την πολιτιστική κληρονομιά του εκάστοτε τουριστικού προορισμού.

Αυτά τα πολιτιστικά αξιοθέατα σχετίζονται με μια ομάδα διακριτών υλικών, διανοητικών, πνευματικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών μιας κοινωνίας που περιλαμβάνει τέχνες και αρχιτεκτονική, ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, γαστρονομική κληρονομιά, λογοτεχνία, θέατρο, μουσική, φωτογραφία, δημιουργικούς τομείς και ζωντανούς πολιτισμούς με τους τρόπους ζωής τους, τα συστήματα αξιών τους, τα πιστεύω και τις παραδόσεις τους.

Το διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει τα κύρια συστατικά της αλυσίδας παροχής θρησκευτικών – πολιτιστικών τουριστικών υπηρεσιών έχοντας υπόψη τους πιο πάνω ορισμούς:

## **ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - Θρησκευτικός - Πολιτιστικός Τουρισμός**



### 3.3. Φάση Β : Προσδιορισμός και Ανάλυση νέων Επιχειρηματικών Μοντέλων

Εντοπισμός και περιγραφή των επιχειρηματικών μοντέλων για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό και προσδιορισμός εναλλακτικών στρατηγικών, μέσα από μία σειρά εναλλακτικών σεναρίων.

Κατά τη φάση αυτή θα γίνει η χαρτογράφηση όλων των θεμάτων που έχουν αποτυπωθεί και μέσα από ένα δομημένο διάλογο και με συγκεκριμένη μεθοδολογία θα γίνει η ιεράρχηση των πιο σημαντικών θεμάτων όπως:

- Σε ποιες χώρες θα πρέπει να απευθυνθούμε
- Με ποια Στρατηγικά Σημεία Ενδιαφέροντος θρησκευτικού – πολιτιστικού τουρισμού θα προχωρήσουμε («αιχμή του δόρατος»)
- Τι μέσα προώθησης θα χρησιμοποιηθούν

#### 3.3.1. Το μοντέλο Θρησκευτικού Τουρισμού της Κύπρου

##### Το 'ταξίδι' του Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού

	Ζήτηση		Προσφορά
	Ανάγκη ταξιδιού	Προσβασιμότητα	Υπηρεσίες Θρησκευτικού Τουρισμού - Δημιουργία τουριστικού μείγματος
<b>A. Υπηρεσίες Θρησκευτικού Τουρισμού</b>	Χώρες	Υφιστάμενες προσβάσεις	Εκκλησίες UNESCO
	Υπηρεσίες	Αερομεταφορές	Εξέχουσα Μοναστήρια
	Προφίλ θρησκευτικού ταξιδιώτη	Κρουαζιέρα	Λειτουργίες/ εκδηλώσεις
	Στοιχεία υποκίνησης ταξιδιού	Συνδεσιμότητα	Στρατηγικά σημεία θρησκευτικού ενδιαφέροντος άλλων θρησκειών
			Άλλα σημεία ενδιαφέροντος
<b>B. Ευρύτερος Τομέας Θρησκευτικού Τουρισμού</b>	Κρατική παρέμβαση/ Εκκλησία της Κύπρου		
	Επενδύσεις		
	Προώθηση της Κύπρου		
	Ανάπτυξη ικανοτήτων και κουλτούρας		
<b>Γ. Τεχνική Υποδομή</b>	Ασφάλεια		
	Ποιότητα Υπηρεσιών		
	Υποδομές		



Το Μοντέλο Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού που έχει ετοιμαστεί εστιάζει την κύρια προσπάθεια στο μέρος της ζήτησης (ανάγκη ταξιδιού από τις χώρες πηγές και προσβασιμότητα) και της προσφοράς (Υπηρεσίες, Μείγμα Προϊόντος), ενώ αυτή η κύρια προσπάθεια υποστηρίζεται από δράσεις στον ευρύτερο τομέα του θρησκευτικού - Πολιτιστικού τουρισμού καθώς επίσης και την τεχνική υποδομή.

Πιο συγκεκριμένα στην ενότητα Α Υπηρεσίες Θρησκευτικού Τουρισμού παρουσιάζονται οι παράμετροι καθορισμού της Ζήτησης καθώς και της Προσφοράς από πλευράς θρησκευτικών Πολιτιστικών Υπηρεσιών. Οι ενότητες Β και Γ, αποτελούν τις παραμέτρους που δυνητικά ενδυναμώνουν τις υπηρεσίες παροχής. Για το σκοπό η σημαντικότητά τους έχει αξιολογηθεί και γίνεται πρόνοια κατά τη διαμόρφωση της στρατηγικής.

Ακολουθεί ανάλυση του προτεινόμενου μοντέλου, ειδικά για την Ενότητα Α:

## **Ενότητα Α – Υπηρεσίες Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού**

### **Ζήτηση – Ανάγκη ταξιδιού**

Χώρες στόχος - Υπηρεσίες

Οι χώρες στόχος οι οποίες ενδεχόμενα να έχουν αυξημένη ζήτηση είναι αφενός οι χώρες της βορείου Ευρώπης των οποίων οι ταξιδιώτες επιδιώκουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε θέματα πολιτιστικού τουρισμού και κουλτουρας. Σύμφωνα και με τη μελέτη της THR, οι πέντε κυριώτερες χώρες 'εξαγωγής' πολιτιστικού ταξιδιώτη είναι η Ρωσσία, η Γερμανία, η Γαλλία, η Αγγλία και η Ουκρανία. Όσον αφορά καθαρά τον Θρησκευτικό τουρισμό οι χώρες στόχος είναι οι χώρες της Ευρώπης με ορθόδοξο πληθυσμό (Σερβία, Ρωσία, Ρουμανία, Ουκρανία), καθώς και από ομάδες χριστιανών από τη Μέση Ανατολή (Συρία, το Λίβανο και την Αίγυπτο).

Όσον αφορά τις υπηρεσίες θρησκευτικού τουρισμού αυτές εστιάζονται σε προσκυνήματα, επισκέψεις σε μοναστήρια και εκκλησίες αλλά και σε πανηγύρια και άλλες εκδηλώσεις θρησκευτικού ενδιαφέροντος. Η όλη τουριστική εμπειρία ενισχύεται και με υποστηρικτικές υπηρεσίες όπως επισκέψεις σε μουσεία και άλλα κέντρα παρουσίασης και διάθεσης στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι θρησκευτικές εορτές και πανηγύρεις υπάρχουν σε όλη τη διάρκεια του έτους, ενώ τα προσκυνήματα που δεν σχετίζονται με συγκεκριμένες εορτές, επίσης είναι διαθέσιμα για επίσκεψη σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Είναι για το λόγο αυτό που η συγκεκριμένη ειδική μορφή τουρισμού συμβάλλει στην απάμβλυνση της εποχικότητας.

Πιο συγκεκριμένα σε μελέτη της PwC, 'Εποχικότητα & χειμερινός τουρισμός: το Κυπριακό προϊόν μέσα από τα μάτια των τουριστών', φαίνεται ξεκάθαρα ότι μετά από το ήπιο κλίμα, το δεύτερο σημαντικό κίνητρο επίσκεψης κατά τη χειμερινή περίοδο ήταν ο πολιτιστικός τουρισμός.

Προφίλ του ταξιδιώτη Θρησκευτικού Πολιτιστικού τουρισμού και στοιχεία υποκίνησης

Με βάση τη γενική στόχευση της ευρύτερης στρατηγικής τουρισμού της Κύπρου, η προσπάθεια εστιάζεται στις πιο κάτω πληθυσμιακές/ κοινωνικές ομάδες:

1. Ορθόδοξοι πιστοί με ανεπτυγμένο το θρησκευτικό συναίσθημα
2. Άτομα με αγάπη για την τέχνη, την αρχιτεκτονική και την ιστορία
3. Άτομα που επιδιώκουν να βιώσουν εναλλακτικές εμπειρίες
4. Μεμονωμένοι / με μικρές ομάδες ταξιδιώτες
5. Πιστοί άλλων θρησκειών/ δογμάτων που επιθυμούν να βιώνουν θρησκευτικές εμπειρίες
6. Φοιτητές από όλες τις εκκλησίες
7. Στόχευση σε Target Groups με πιο εξατομικευμένο προϊόν

Όλα τα πιο πάνω στοιχεία που αφορούν την ανάλυση της ανάγκης του ταξιδιού θα επιβεβαιωθούν και από την πρωτογενή έρευνα που θα διεξαχθεί.

## **Ζήτηση – Προσβασιμότητα**

Κατά τη διαμόρφωση ενός μοντέλου τουριστικού προορισμού η αξιολόγηση της προσβασιμότητας είναι ένας σημαντικός παράγοντας επειδή ακριβώς θα καθορίσει που ακριβώς θα γίνει η στόχευση. Για παράδειγμα η στόχευση για τον Θρησκευτικό – Πολιτιστικό Τουρισμό σε χώρες όπου δεν υπάρχει άμεση προσβασιμότητα σε όλη τη διάρκεια του έτους είναι χαμένη προσπάθεια.

Είναι για το λόγο αυτό που στη νέα στρατηγική τουρισμού της Κύπρου και στη προσπάθεια για καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού έχει τεθεί στόχος που αφορά τη βελτίωση της αεροπορικής συνδεσιμότητας για σκοπούς διαφοροποίησης των χωρών-πηγών και αγορών μας.

Με βάση τα πιο πάνω και σε σχέση με την ευρύτερη στρατηγική θα πρέπει μεσοπρόθεσμα να γίνει αξιοποίηση των υφιστάμενων προσβάσεων που υπάρχουν με το ΗΒ, Ρωσία, Γερμανία και Ουκρανία.

Παράλληλα θα πρέπει να γίνει αξιοποίηση των προσβάσεων/ συνδεσιμότητας που υπάρχουν με γειτονικές χώρες όπως η Αίγυπτος, Ελλάδα και Ισραήλ με σκοπό την αξιοποίηση της αγοράς των 'Destination hoppers' , δηλαδή, ταξιδιωτών που έρχονται στην περιοχή μας από μακριά (Κίνα, Ιαπωνία, ΗΠΑ) και μετακινούνται από προορισμό σε προορισμό. Το ίδιο συμβαίνει και με τον τουρισμό των 'short breaks' όπου ταξιδιώτες ιδιαίτερα από τη Μέση Ανατολή επισκέπτονται την Κύπρο για συγκεκριμένους σκοπούς, ένας από αυτούς και ο Θρησκευτικός – Πολιτιστικός τουρισμός.

Όσον αφορά τον τουρισμό Κρουαζιέρας, μεσοπρόθεσμα θα είναι μια σημαντική πηγή για τον θρησκευτικό – Πολιτιστικό τουρισμό αφού με την εξομάλυνση της πολιτιστικής κατάστασης στην περιοχή αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά.

## **Προσφορά - Υπηρεσίες Θρησκευτικού Τουρισμού - Δημιουργία τουριστικού μείγματος**

Μέσα από την ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος και αφού έχουν αξιολογηθεί τα μειονεκτήματα, πλεονεκτήματα καθώς επίσης οι ευκαιρίες και απειλές οι υπηρεσίες για τις οποίες θα πρέπει να στοχευθούν σε μεσοπρόθεσμο διάστημα είναι οι ακόλουθες:

1. Εκκλησίες UNESCO
2. Σημαντικά Μοναστήρια –Μονές
3. Λειτουργίες/ εκδηλώσεις θρησκευτικού περιεχομένου
4. Σημαντικά σημεία θρησκευτικού ενδιαφέροντος άλλων θρησκειών
5. Άλλα σημεία ενδιαφέροντος

### **3.4. Φάση Γ - Ανάπτυξη Οράματος, Αποστολής και Στρατηγικών Αξόνων για τον Θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό για την Κύπρο**

Κατωτέρω αποτυπώνονται τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων με τους εμπλεκόμενους φορείς σε επίπεδο προορισμού την Κύπρο.

#### **3.4.1. Αποτύπωση Οράματος για τον Κυπριακό Τουρισμό (σαν αποτέλεσμα της νέας στρατηγικής τουρισμού)**

Αποτύπωση Οράματος για τον Κυπριακό Τουρισμό:

Η Κύπρος να καταστεί ένας προορισμός αριστείας, που να προσφέρει στους επισκέπτες ολοκληρωμένες τουριστικές εμπειρίες. Ένας ολόχρονος προορισμός, χωρίς το πρόβλημα της εποχικότητας, φιλικός προς το περιβάλλον, με κατανομή του τουριστικού ρεύματος σε όλες τις επαρχίες. Να είναι ένας προορισμός με αποδόσεις μεγαλύτερης αξίας από ότι το επενδυμένο κεφάλαιο (value for money).

Αποτύπωση Οράματος για τον Εναλλακτικό Τουρισμό:

Ο Εναλλακτικός Τουρισμός να προσφέρει στην αλλαγή του Κυπριακού Τουριστικού Προϊόντος συμβάλλοντας στην απάμβλυνση της εποχικότητας μέσω δράσεων φιλικών προς το περιβάλλον, μέσω της εμπλοκής της τοπικής κοινωνίας στα πλαίσια της Αειφόρου ανάπτυξης. Συνεχής αναβάθμιση και εμπλουτισμός του Κυπριακού Τουρισμού για να διευρύνουμε τις μορφές τουρισμού σε συνδυασμό με την Ήλιο & θάλασσα και σε εναλλακτικό τουρισμό, όπως: Συνεδριακός, Υγείας & ευεξίας, Μαθητικός, Αθλητικός, Θρησκευτικός και πολιτιστικός κλπ., με στόχο τη διάχυση της Τουριστικής Ανάπτυξης για να ενισχυθεί και η βιωσιμότητα της Υπαίθρου.

Όραμα για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:

Να αναπτυχθεί μια ταυτότητα για τον Θρησκευτικό - Πολιτιστικό Τουρισμό με υπευθυνότητα και οργάνωση λαμβάνοντας υπόψη χαρακτηριστικά για την αειφόρο ανάπτυξη με στόχο την προσέλκυση μεγαλύτερου ρεύματος Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο, στο πλαίσιο ολοκληρωμένων πακέτων αλλά και μεμονωμένων επισκεπτών.

Ο Θρησκευτικός - Πολιτιστικός Τουρισμός να βοηθά στη συντήρηση και την ανάδειξη των θρησκευτικών μνημείων της Κύπρου, μέσα από την αύξηση των επισκεπτών, να στηρίζει τις τοπικές κοινότητες και τον πληθυσμό στις περιοχές που βρίσκονται τα μνημεία, με σεβασμό στις τοπικές αξίες και στους θρησκευτικούς χώρους λατρείας. Ένας προορισμός που να προσφέρει στους επισκέπτες ολοκληρωμένες θρησκευτικές και πολιτιστικές εμπειρίες.

#### **3.4.2. Αποτύπωση Αποστολής για τον Κυπριακό Τουρισμό**

Αποτύπωση Αποστολής για τον Κυπριακό Τουρισμό:

Να καταστεί η Κύπρος ένας ελκυστικός προορισμός διατηρώντας υψηλά επίπεδα ποιότητας, με τον τουρισμό να συνεισφέρει εντονότερα στο ΑΕΠ της χώρας, δημιουργώντας υψηλής ποιότητας θέσεις εργασίας, πάντοτε στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης.

Αποτύπωση Αποστολής για τον Εναλλακτικό Τουρισμό:

Να συνεισφέρει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, συμβάλλοντας στην απάμβλυνση του φαινομένου της εποχικότητας που μαστίζει τον Κυπριακό Τουρισμό. Να βοηθήσει στην αειφορία του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου, μέσω των βιωματικών εμπειριών, της αξιοποίησης των τοπικών προϊόντων και της ανάδειξης των τοπικών ηθών και κουλτούρας.

#### Αποστολή για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:

Να τοποθετήσει την Κύπρο στον χάρτη του Θρησκευτικού και Προσκυνηματικού τουρισμού, αξιοποιώντας τον μεγάλο Θρησκευτικό πολιτισμό και να βοηθήσει στην Ανάπτυξη Επισκεψιμότητας και στην Άναδειξη των μνημείων. Να συνεισφέρει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, συμβάλλοντας στην απάμβλυνση του φαινομένου της εποχικότητας που μαστίζει τον Κυπριακό Τουρισμό και να προσφέρει περιηγητικές εμπειρίες, ως έννοια κληρονομιάς. Να προσφέρει στην ανάπτυξη περιοχών όπου δεν υπάρχει έντονη πολεοδομική και τουριστική ανάπτυξη. Να συντείνει στον περιορισμό της αστυφιλίας και στην επιστροφή νέων σε περιοχές περίξ σημαντικών μνημείων.

### **3.4.3. Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Κυπριακό Τουρισμό**

#### Στόχευση στις ακόλουθες πληθυσμιακές/ κοινωνικές ομάδες:

1. Οικογένειες με παιδιά
2. Άτομα ηλικιών 50+
3. Άτομα με παρατεταμένη διαμονή (πέραν των 2 βδομάδων) – Long Stayers
4. Άτομα που επισκέπτονται προορισμούς για λίγες μέρες (2 – 3) – Short Stayers
5. Επισκέπτες που στο πλαίσιο ταξιδιού επισκέπτονται διάφορους προορισμούς –Destination Hoppers
6. Ανάπτυξη εσωτερικού τουρισμού

#### Άλλες στοχεύσεις:

1. Βελτίωση βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της Κύπρου
2. Βελτίωση του περιβάλλοντος της Κύπρου

#### Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Εναλλακτικό Τουρισμό:

#### Στόχευση στις ακόλουθες πληθυσμιακές/ κοινωνικές ομάδες:

1. Άτομα με ειδικά ενδιαφέροντα/ χόμπι
2. Άτομα που ψάχνουν κάτι διαφορετικό από το συνηθισμένο
3. Άτομα που είναι διατεθειμένα να ξοδέψουν αρκετά για εμπειρικό τουρισμό

#### Άλλες στοχεύσεις:

1. Προστασία και ανάδειξη του Κυπριακού περιβάλλοντος
2. Προστασία και ανάδειξη των παραδόσεων και εθίμων της Κύπρου
3. Προστασία και ανάδειξη Κυπριακής Οινογαστρονομίας
4. Δημιουργία νέων εναλλακτικών δραστηριοτήτων στην Κύπρο
5. Διάχυση του Τουριστικού ρεύματος και στην ενδοχώρα
6. Αύξηση του εισοδήματος από τον Τουρισμό

#### Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:

- Προώθηση όλων των μνημείων με σύγχρονα μέσα με στόχο τη βελτίωση της Τουριστικής Εμπειρίας.
- Αξιοποίηση των νέων Τεχνολογιών για την ανάπτυξη της Διαδραστικότητας για την Προβολή του Τουριστικού Προϊόντος. Σημείο στο οποίο υστερούμε. Πλάνα για ανάπτυξη Δράσεων για πιο ενδιαφέρουσα προβολή των πολιτιστικών μνημείων.
- Συμπερίληψη πολιτιστικών και θρησκευτικών μνημείων στις Θεματικές Τουριστικές Διαδρομές.

#### Στόχευση στις ακόλουθες πληθυσμιακές/ κοινωνικές ομάδες:

1. Ορθόδοξοι πιστοί με ανεπτυγμένο το θρησκευτικό συναίσθημα
2. Άτομα με αγάπη για την τέχνη, την αρχιτεκτονική και την ιστορία
3. Άτομα που επιδιώκουν να βιώσουν εναλλακτικές εμπειρίες
4. Μεμονωμένοι / με μικρές ομάδες ταξιδιώτες
5. Πιστοί άλλων θρησκειών/ δογμάτων που επιθυμούν να βιώνουν θρησκευτικές εμπειρίες
6. Φοιτητές από όλες τις εκκλησίες
7. Στόχευση σε Target Groups με πιο εξατομικευμένο προϊόν

#### Άλλες στοχεύσεις:

1. Προστασία και ανάδειξη θρησκευτικών μνημείων / εθίμων – πρακτικών
2. Ενίσχυση απομονωμένων – απομακρυσμένων κοινοτήτων της υπαίθρου
3. Αναβάθμιση της Στελέχωσης και Βελτίωση στις Ώρες Λειτουργίας των Μνημείων – Ναών.
4. Βελτίωση της Εκπαίδευσης, Αναπτυξη Γνώσεων σε θέματα διαχείρισης του επισκέπτη.
5. Εκπαίδευση σε θέματα Ιστορίας, αλλά και θέματα Τουρισμού και Διαχείρισης του επισκέπτη στην Θεολογική Σχολή.
6. Αξιοποίηση ερευνητικών / μελετητικών δραστηριοτήτων (π.χ. Πανεπιστήμια, επιστήμονες/ερευνητές) για περαιτέρω μελέτη και προώθηση.
7. Αξιοποίηση του ότι υπάρχουν απευθείας συνδέσεις με Ελλάδα, Αίγυπτο, Ισραήλ, για τον σχεδιασμό κοινών πακέτων τουρισμού.
8. Ίδρυση Φορέα Θρησκευτικού Τουρισμού για την κατασκευή και προώθηση του προϊόντος.

## 4. Σχεδιασμός Στρατηγικής για τον Θρησκευτικό Τουρισμό για τη διασυννοριακή νησιωτική περιοχή Ελλάδας και Κύπρου

Από τη μελέτη και την ανάλυση των αποτελεσμάτων που έχουν προκύψει από τα προηγούμενα στάδια, δημιουργείται η Στρατηγική για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό, με βάση την οποία θα αναπτυχθούν οι δράσεις του Επιχειρηματικού Πλάνου.

Λαμβάνεται επίσης υπόψη και ο Στρατηγικός Σχεδιασμός που υλοποιείται από το Υφυπουργείο Τουρισμού, ώστε να ευθυγραμμίζεται με το θεσμικό πλαίσιο καθώς και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και αναλύσεις τάσεων & εξελίξεων σε θέματα Θρησκευτικού, πολιτιστικού Τουρισμού.

### 4.1. Όραμα & Αποστολή για τον Θρησκευτικό τουρισμό

#### Το Όραμα για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:

Να αναπτυχθεί μια ταυτότητα για τον Θρησκευτικό - Πολιτιστικό Τουρισμό με στόχο την προσέλκυση μεγαλύτερου ρεύματος Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης.

#### και η Αποστολή για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:

Το όραμα για τον Θρησκευτικό – Πολιτιστικό τουρισμό θα επιτευχθεί μέσα από:

Την αξιοποίηση του μεγάλου Θρησκευτικού πολιτισμού της Κύπρου και την ανάδειξη των μνημείων, την προσφορά άριστης θρησκευτικής εμπειρίας, αξιοποιώντας ψηφιακές τεχνολογίες αιχμής, πάντα με σεβασμό στις τοπικές αξίες, στους θρησκευτικούς χώρους λατρείας και το περιβάλλον.

Ός αποτέλεσμα του πιο πάνω Οράματος και Αποστολής:

Ο Θρησκευτικός - Πολιτιστικός Τουρισμός να βοηθά στη συντήρηση και την ανάδειξη των θρησκευτικών μνημείων της Κύπρου, μέσα από την αύξηση των επισκεπτών, να στηρίζει τις τοπικές κοινότητες και τον πληθυσμό στις περιοχές που βρίσκονται τα μνημεία, με σεβασμό στις τοπικές αξίες και στους θρησκευτικούς χώρους λατρείας. Ένας προορισμός που να προσφέρει στους επισκέπτες ολοκληρωμένες θρησκευτικές και πολιτιστικές εμπειρίες

Να τοποθετήσει την Κύπρο στον χάρτη του Θρησκευτικού και Προσκυνηματικού τουρισμού, αξιοποιώντας τον μεγάλο θρησκευτικό πολιτισμό και να βοηθήσει στην Ανάπτυξη Επισκεψιμότητας και στην Άναδειξη των μνημείων. Να συνεισφέρει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, συμβάλλοντας στην απάμβλυνση του φαινομένου της εποχικότητας που μαστίζει τον Κυπριακό Τουρισμό και να προσφέρει περιηγητικές εμπειρίες, ως έννοια κληρονομιάς. Να προσφέρει στην ανάπτυξη περιοχών όπου δεν υπάρχει έντονη πολεοδομική και τουριστική ανάπτυξη. Να συντείνει στον περιορισμό της αστυφιλίας και στην επιστροφή νέων σε περιοχές πέραξ σημαντικών μνημείων.

### 4.2. Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Θρησκευτικό τουρισμό

Από το όραμα και την αποστολή για τον Θρησκευτικό - Πολιτιστικό Τουρισμό, διαφαίνεται ότι οι βασικοί στρατηγικοί στόχοι εμπίπτουν σε **τρεις βασικές στρατηγικές κατευθύνσεις** (strategic themes). Αυτές είναι:

1. **ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Θρησκευτικού - Πολιτιστικού Τουρισμού**
2. **ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ**
3. **ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ – ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Με ταυτόχρονη διαχείριση των κινδύνων για την εξασφάλιση των Στρατηγικών Στόχων.

Προκειμένου να υλοποιηθούν αυτές οι στρατηγικές κατευθύνσεις, ορίζονται οι στρατηγικοί στόχοι και ομαδοποιούνται σε 4 βασικές συνιστώσες του Balanced Scorecard. Οι συνιστώσες αυτές, υποστηρίζουν την παρακολούθηση και υλοποίηση των στρατηγικών στόχων και βοηθούν στην καλύτερη κατηγοριοποίησή τους. Σε αυτό το πλαίσιο, οι επιλεχθείσες **στρατηγικές κατευθύνσεις** και **συνιστώσες** καθώς και η σύνδεσή τους παρουσιάζονται στους πίνακες που ακολουθούν:

<b>Όραμα για τον Θρησκευτικό Τουρισμό</b>	«Να αναπτυχθεί μια ταυτότητα για τον Θρησκευτικό - Πολιτιστικό Τουρισμό με στόχο την προσέλκυση μεγαλύτερου ρεύματος Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης»	
<b>Αποστολή για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:</b> Την αξιοποίηση του μεγάλου Θρησκευτικού πολιτισμού της Κύπρου και την ανάδειξη των μνημείων, την προσφορά άριστης θρησκευτικής εμπειρίας, αξιοποιώντας ψηφιακές τεχνολογίες αιχμής, πάντα με σεβασμό στις τοπικές αξίες, στους θρησκευτικούς χώρους λατρείας και το περιβάλλον.		
<b>1. ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</b>	<b>2. ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ</b>	<b>3. ΣΕΒΑΣΜΟΣ &amp; ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</b>
Ανάπτυξη Μεγεθών Θρησκευτικού Τουρισμού στα επόμενα 5 έτη.	Ανάπτυξη Υποδομών Ψηφιοποίηση Θρησκευτικών Μνημείων & Κειμηλίων	Διαχείριση Κινδύνων & Δράσεις που οδηγούν στον Σεβασμό στις Τοπικές Αξίες, τους Θρησκευτικούς Χώρους και το Περιβάλλον.

Πίνακας 1: Όραμα και την αποστολή για τον Θρησκευτικό - Πολιτιστικό Τουρισμό.

PERSPECTIVES	
<b>A.</b> Χρηματο-οικονομική Συνιστώσα	Η συνιστώσα αυτή περιλαμβάνει όλους τους στόχους που προσθέτουν αξία (βάσει του value proposition) στις ομάδες ενδιαφέροντος που υπάρχουν βάσει των στρατηγικών κατευθύνσεων. Συνεπώς, η συνιστώσα αυτή αφορά στους στόχους που θέτει η Κύπρος όσον αφορά την ικανοποίηση των αναγκών των Ομάδων Ενδιαφέροντος, σε σχέση με την υποστήριξη επίτευξης των Στρατηγικών κατευθύνσεων για Αειφόρο Ανάπτυξη, Ανάδειξη Θρησκευτικής – Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Σεβασμός στις Τοπικές Αξίες, τους Θρησκευτικούς Χώρους και το Περιβάλλον.
<b>B.</b> Συνιστώσα Επισκέπτη - Ταξιδιώτη θρησκευτικής εμπειρίας	Η συνιστώσα αυτή περιλαμβάνει τους πελατειακούς στόχους, αυτούς που θα συμβάλλουν στην επίτευξη των χρηματοοικονομικών στόχων. Στόχοι που σχετίζονται με τους πελάτες - επισκέπτες (Ικανοποίηση, απόκτηση νέων πελατών κτλ.) ομαδοποιούνται σε αυτή τη συνιστώσα, θεωρώντας ότι μία βελτίωση σε αυτή τη συνιστώσα θα συμβάλει τελικά στη βελτίωση των στόχων που αφορούν την ικανοποίηση των αναγκών των Ομάδων Ενδιαφέροντος (Εμπλεκομένων).
<b>C.</b> Συνιστώσα Εσωτερικών Διαδικασιών	Στη συνιστώσα αυτή υπάγονται στόχοι που αφορούν στις εσωτερικές διαδικασίες στον Προορισμό. Οι στόχοι αυτοί αφορούν σε όλα τα θέματα υποδομής, διαδικασιών, προσβασιμότητας, υποστήριξης λειτουργίες κτλ, τα οποία πρέπει να ελέγχονται και να βελτιώνονται προκειμένου να οδηγήσουν τελικά στην επίτευξη των πελατειακών στόχων που αναφέρθηκαν παραπάνω.

D.  
Συνιστώσα  
Μάθησης & Ανάπτυξης

Η συνιστώσα αυτή περιλαμβάνει τους στόχους αυτούς που αφορούν στην ανάπτυξη αλλά και τη μάθηση όλων των εμπλεκομένων. Συνεπώς, στόχοι που σχετίζονται με το ανθρώπινο δυναμικό όπως η εκπαίδευση, το εργασιακό περιβάλλον, η κουλτούρα αλλά και θέματα που άπτονται της διαχείρισης της γνώσης, της προβολής και της ανάπτυξης ομαδοποιούνται σε αυτή τη συνιστώσα, θεωρώντας ότι μία βελτίωση σε αυτή τη συνιστώσα θα συμβάλει τελικά στη βελτίωση των στόχων που αφορούν στις εσωτερικές διαδικασίες.

Πίνακας 2: Οι Συνιστώσες ομαδοποίησης των Στρατηγικών Στόχων του Θρησκευτικού Τουρισμού.

### 4.3. Στρατηγικοί Στόχοι για μια Ισορροπη Ανάπτυξη για τον Θρησκευτικό τουρισμό

A. Χρηματο-οικονομική Συνιστώσα			
3.5.3 Στρατηγικοί Στόχοι για μια Ισορροπη Ανάπτυξη για τον Θρησκευτικό τουρισμό			
Στρατηγικός Στόχος		Περιγραφή	
A.1	ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Αύξηση Εσόδων Θρησκευτικού Τουρισμού	Ανάπτυξη Μηχανισμού καταγραφής & παρακολούθησης μετρικών σε σχέση με τον Αριθμός Επισκεπτών Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού, μέσω του Παρατηρητηρίου Τουρισμού.
A.2		Αύξηση Μέσου Τιμολογίου ανά επισκέπτη	Ανάπτυξη Μηχανισμού καταγραφής & παρακολούθησης μετρικών σε σχέση με την Μέση Δαπάνη ανά Επισκέπτη Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού, μέσω του Παρατηρητηρίου Τουρισμού.
A.3		Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου	Καθορισμός Μετρικών για την Παρακολούθηση της επιμήκυνσης της Τουριστικής Περιόδου, με την τήρηση συγκεκριμένων κριτηρίων καταγραφής.
A.4	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	Ανάπτυξη Επισκεψιμότητας σε Θρησκευτικά – Πολιτιστικά Μνημεία	Δράσεις για την Ανάπτυξη Επισκεψιμότητας σε Θρησκευτικά – Πολιτιστικά Μνημεία μέσω της Πλατφόρμας
A.5		Αύξηση του αριθμού Θεματικών Τουριστικών Εκδρομών σε Θρησκευτικά – Πολιτιστικά Μνημεία	Ανάπτυξη συνεργασιών και Δράσεις Δημιουργίας & Σήμανσης Θεματικών Τουριστικών Εκδρομών σε Θρησκευτικά – Πολιτιστικά Μνημεία.



A.6	ΣΕΒΑΣΜΟΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Ελαχιστοποίηση Κινδύνων & Προφύλαξη των Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	Δραστηριότητες Διαχείρισης Κινδύνων & Προφύλαξη των Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων
A.7		Προστασία και ανάδειξη του Κυπριακού περιβάλλοντος	Δραστηριότητες για την Προστασία και ανάδειξη του Κυπριακού περιβάλλοντος
A.8		...	

## B. Συνιστώσα Επισκέπτη -Ταξιδιώτη θρησκευτικής εμπειρίας

Στρατηγικός Στόχος		Περιγραφή	
B.1	ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Αύξηση Αριθμού Επισκεπτών στην Πλατφόρμα Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού	Δράσεις για : <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ τη Δημιουργία Ζήτησης (Demand): Προσέγγιση επισκεπτών μέσω δυναμικού Branding, τιμολογιακής προσέγγισης και αύξηση της επισκεψιμότητας στην Ψηφιακή Πλατφόρμα</li> <li>➤ Συμμετοχή (Engage): Δημιουργία Ενδιαφέροντος από την συμμετοχή των χρηστών - δυνητικών επισκεπτών</li> <li>➤ Διατήρηση (Retain): Διατηρήστε τους χρήστες και βεβαιωθείτε ότι επιστρέφουν στη διαδραστική υπηρεσία (με βάση τα μέσα)</li> </ul>
B.2		Αύξηση Αριθμού Επισκεπτών Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού	Δράσεις για την αύξηση του Αριθμού Επισκεπτών Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού ανά χώρα προέλευσης.
B.3		Βαθμός Ικανοποίησης Επισκέπτη Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού	Ανάπτυξη Μηχανισμού καταγραφής & παρακολούθησης μετρικών σε σχέση με τον Βαθμό Ικανοποίησης του Επισκέπτη Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού, μέσω του Παρατηρητηρίου Τουρισμού.
B.4		Μείωση Αριθμού Παραπόνων Επισκεπτών	Ανάπτυξη Μηχανισμού καταγραφής των Παραπόνων των Επισκεπτών (ή και εκτίμησης Proxy μέσω άλλων ενεργειών)
B.5		Αύξηση Καταγραφής Αριθμού Θετικών Τουριστικών Εμπειριών στην Πλατφόρμα / Social Media	Ανάπτυξη Μηχανισμού καταγραφής των Θετικών Τουριστικών Εμπειριών στην Πλατφόρμα / Social Media των Επισκεπτών (ή και εκτίμησης Proxy μέσω άλλων ενεργειών)

B.6	ΑΝΑΔΕΙΞΗ – ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	Αύξηση της Γνώσης Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	Ενέργειες Καταγραφής / Προβολής Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων μέσω της Πλατφόρμας
B.7		...	
B.8	ΣΕΒΑΣΜΟΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Βελτίωση της Γνώσης των Επισκεπτών σε θέματα Τοπικών Αξιών / Εθίμων / Κινδύνων κ.α.	Δράσεις Ενημέρωσης / Προστασίας Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων
B.9		...	

### C. Συνιστώσα Εσωτερικών Διαδικασιών

Στρατηγικός Στόχος		Περιγραφή	
C.1	ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Βελτίωση Προσβασιμότητας Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	Ανάπτυξη Ενεργειών μεταξύ του Κράτους (Υπουργείο Μεταφορών, Υφυπουργείο Τουρισμού κ.α.), της Εκκλησίας και των Φορέων Τουρισμού για την Βελτίωση Προσβασιμότητας σε χώρους Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος
C.2		Βελτίωση της Διασυνδεσιμότητας της Κύπρου (Αεροπορικά / Ακτοπλοϊκά)	Ανάπτυξη Ενεργειών μεταξύ του Κράτους (Υπουργείο Μεταφορών, Υφυπουργείο Τουρισμού κ.α.), της Εκκλησίας και των Φορέων Τουρισμού για τη Βελτίωση της συνδεσιμότητας της Κύπρου (Αεροπορικά / Ακτοπλοϊκά) με τις υπόλοιπες χώρες.
		Δημιουργία Συνεργειών	Διαμόρφωση συνεργειών, δημιουργία και διαχείριση θρησκευτικού προορισμού
C.3		Βελτίωση Υποδομών Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	Ανάπτυξη Ενεργειών μεταξύ του Κράτους (Υπουργείο Μεταφορών, Υφυπουργείο Τουρισμού κ.α.), της Εκκλησίας και των Φορέων Τουρισμού για τη Βελτίωση των Υποδομών σε χώρους Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος
C.4		Ανάπτυξη Προωθητικών Ενεργειών Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	Πρώθηση όλων των μνημείων με σύγχρονα μέσα με στόχο τη βελτίωση της Τουριστικής Εμπειρίας. Αξιοποίηση των νέων Τεχνολογιών για την ανάπτυξη της Διαδραστικότητας για την Προβολή του Τουριστικού Προϊόντος. Δράσεις προβολής των θρησκευτικών - πολιτιστικών μνημείων
		Δημιουργία Brand	Αποτελεσματική προώθηση του προορισμού και των πακέτων που το συναποτελούν
C.5		Τμηματοποίηση – Στόχευση Πελατειακών Ομάδων / Αγορών	Εστίαση της προσπάθειας σε συγκεκριμένες πελατειακές ομάδες / αγορές όπου υπάρχουν εγκατεστημένα κανάλια παροχής υπηρεσίας.

C.6	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	Προστασία και ανάδειξη θρησκευτικών μνημείων / εθίμων – πρακτικών	Δράσεις Ενημέρωσης / Προστασίας Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων
C.7		Ανάπτυξη Θεματικών Τουριστικών Διαδρομών.	Δράσεις για τον καθορισμό και την Ανάπτυξη Θεματικών Τουριστικών Διαδρομών
C.8		Συμμετοχή σε Ερευνητικές – μελετητικές δραστηριότητες	Αξιοποίηση ερευνητικών / μελετητικών δραστηριοτήτων (π.χ. Πανεπιστήμια, επιστήμονες/ερευνητές) για περαιτέρω μελέτη και προώθηση.
		Ανάπτυξη – Προώθηση Κοινών Προγραμμάτων Προβολής με γειτονικές χώρες.	Ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων με γειτονικές χώρες για στόχευση επισκεπτών από Άπω Ανατολή, Αμερική κ.α. Αξιοποίηση του ότι υπάρχουν απευθείας συνδέσεις με Ελλάδα, Αίγυπτο, Ισραήλ, για τον σχεδιασμό κοινών πακέτων τουρισμού.
C.9		...	...
C.10	ΣΕΒΑΣΜΟΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Αποτύπωση & Ενέργειες Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων	Αποτύπωση & Ενέργειες Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων
		Βελτίωση Ποιότητας Τουριστικών Υποδομών / Υπηρεσιών	Διασφάλιση της Ποιότητας των προσφερόμενων Υπηρεσιών Θρησκευτικού Τουρισμού σε όλη την αλυσίδα παροχής της θρησκευτικής εμπειρίας
C.11		Καταγραφή & Διασφάλιση τοπικών Εθίμων / Πρακτικών	Ενέργειες για την Καταγραφή Τοπικών Εθίμων / Πρακτικών και Δημιουργία Συστήματος Ποιότητας για την προστασία μέσα από την ανάπτυξη κριτηρίων / κανόνων σεβασμού
C.12		Ίδρυση Φορέα Θρησκευτικού Τουρισμού	Ίδρυση Φορέα Θρησκευτικού Τουρισμού για την κατασκευή και προώθηση του προϊόντος

#### D. Συνιστώσα Μάθησης & Ανάπτυξης

Στρατηγικός Στόχος		Περιγραφή
D.1	ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Διαχείριση της Γνώσης & Πληροφόρηση για Λήψη Αποφάσεων
D.2		Δημιουργία Παρατηρητηρίου Θρησκευτικού Τουρισμού
D.3		Εκπαίδευση – Καθοδήγηση Επιχειρήσεων Τουρισμού για θέματα Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού
		Δράσεις για την ανάπτυξη της γνώσης και τη διαχείριση του Θρησκευτικού Τουρισμού μέσα από την Εκπαίδευση και την Καθοδήγηση Επιχειρήσεων Τουρισμού για θέματα Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού
		Βελτίωση της Εκπαίδευσης, Ανάπτυξη Γνώσεων σε θέματα διαχείρισης του επισκέπτη.
		Ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης από τα Πανεπιστήμια, Κολλέγια και το ΑΞΙΚ για την Ανάπτυξη Γνώσεων σε θέματα διαχείρισης του επισκέπτη

D.4	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	Εκπαίδευση σε θέματα Ιστορίας, αλλά και θέματα Τουρισμού και Διαχείρισης του επισκέπτη στη Θεολογική Σχολή	Δημιουργία Θεσμοθετημένου – Πιστοποιημένου προγράμματος Εκπαίδευσης. Αξιοποίηση Δασκάλων και Καθηγητών για την βελτίωση της Εκπαίδευση σε θέματα Ιστορίας, αλλά και θέματα Τουρισμού και Διαχείρισης του επισκέπτη.
D.5		Ανάπτυξη Διδακτικό περιεχόμενο στις εκδρομές & επισκέψεις σε Μουσεία και σε Θρησκευτικούς χώρους	Δράσεις για τη Βελτίωση της πληροφόρησης στον Επισκέπτη Θρησκευτικής Εμπειρίας μέσα από την ανάπτυξη και προσφορά υλικού εκπαιδευτικού περιεχομένου στις εκδρομές & επισκέψεις σε Μουσεία και σε Θρησκευτικούς χώρους
D.6		...	
D.7	ΣΕΒΑΣΜΟΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Εκπαίδευση για Σωστή Ιστορική & Εκπαιδευτική Γνώση	Ενέργειες σε συνεργασία των φορέων τουρισμού, της εκκλησίας και της Κυβέρνησης για την Εκπαίδευση σε θέματα Ιστορίας των Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων.
D.8		Βελτίωση της Γνώσης σε θέματα Σεβασμού σε Τοπικές Αξίες και σε θέματα Περιβάλλοντος	Ανάπτυξη Οδηγών Προστασίας των Θρησκευτικών Χώρων και των Τοπικών Εθίμων

## 5. Ανάπτυξη Σχεδίων Δράσης για τον θρησκευτικό - πολιτιστικό τουρισμό

Ανάπτυξη ενός προγράμματος Θρησκευτικού - πολιτιστικού τουρισμού το οποίο θα βασίζεται στη στρατηγική που έχει αναπτυχθεί πάντοτε σε σχέση με τους πόρους που διατίθενται. Ανάγκη για ορθή στόχευση (SMART).

Οι προτεραιότητες για τον Τουρισμό έχουν καταγραφεί από τη Στρατηγική του Υφυπουργείου, ως ακολούθως;

1. Αναβάθμιση κλινών,
2. Συνδεσιμότητα της Κύπρου (Ουκρανία / Ρουμανία / Βουλγαρία).
3. Αξιοποίηση της Τεχνολογίας και των Τηλεπικοινωνιών (ICT).
4. Έμφαση στον Ποιοτικό Τουρισμό.
5. Απεξάρτηση από παραδοσιακές αγορές, όπως η αγγλική και η ρωσική αγορά
6. Στόχευση σε αγορές σε ακτίνα γύρω από την Κύπρο, εντός κάποιων ωρών αεροπορικών, όπως ΗΑΕ, Ιορδανία, Σαουδική Αραβία καθώς και Γερμανική Αγορά (η πιο μεγάλη εξερχόμενη αγορά).
7. Στόχευση στην Κινέζικη Αγορά (Συνδυασμός και με άλλους προορισμούς (Κύπρος – Αίγυπτος Ελλάδα - Ισραήλ).
8. Αντιμετώπιση της Εποχικότητας και Αύξηση της Τουριστικής Περιόδου στην Κύπρο.
9. Ο Εναλλακτικός τουρισμός (Θρησκευτικός, Αθλητικός, Οινοτουρισμός), να συνδυάζεται με τον τουρίστα του Ήλιου & Θάλασσας.
10. Συνεργασία μεταξύ των Γραφείου Προσκληνυματικών Περιηγήσεων και των Ξεναγών / και των Tour Operators / Ταξιδιωτικών Γραφείων.

## 5.1. Πίνακας Ενεργειών (Action Plan) για τον Θρησκευτικό – Πολιτιστικό τουρισμό

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος		Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
1			Αειφόρος Ανάπτυξη						
1	1		Χρηματο-οικονομική Συνιστώσα						
1	1	1		Αύξηση Εσόδων Θρησκευτικού Τουρισμού	1.	➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού			
1	1	2		Αύξηση Μέσου Τιμολογίου ανά επισκέπτη	2.	➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού			
1	1	3		Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου	3.	➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού			
1	2		Συνιστώσα Επισκέπτη -Ταξιδιώτη θρησκευτικής εμπειρίας						
1	2	1		Αύξηση Αριθμού Επισκεπτών στην Πλατφόρμα Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού	4.	➤ Ανάπτυξη πολυγλωσσικού περιεχομένου (Αγγλικά, Ρώσικα, Γαλλικά (ίσως), Γερμανικά (ίσως) Εβραϊκά (ίσως) ➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού			
1	2	2		Αύξηση Αριθμού Επισκεπτών Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού	5.	➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού			
1	2	3		Βαθμός Ικανοποίησης Επισκέπτη Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού	6.	➤ Μηχανισμός μέτρησης βαθμού ικανοποίησης ➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού			
1	2	4		Μείωση Αριθμού Παραπόνων Επισκεπτών	7.	➤ Μηχανισμός καταγραφής Παραπόνων Επισκεπτών (Θρησκευτικοί Χώροι / Πλατφόρμα ➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού			
1	2	5		Αύξηση Καταγραφής Αριθμού Θετικών Τουριστικών Εμπειριών στην Πλατφόρμα / Social Media	8.	➤ Μηχανισμός καταγραφής Τουριστικών Εμπειριών στην Πλατφόρμα			

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος		Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
						➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού			
1	3			Συνιστώσα Εσωτερικών Διαδικασιών					
1	3	1		Βελτίωση Προσβασιμότητας Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	9.	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Συνεργασία Κράτους Εκκλησίας για τη βελτίωση προσβασιμότητας, στο θέμα ωρών λειτουργίας κ.α.</li> <li>➤ Χρειάζεται περισσότερη εμπλοκή της εκκλησίας. Να υπάρχει καλύτερη αλληλοενημέρωση και συνεργασία με άλλες εκκλησίες (Κύπρος – Ελλάδα).</li> <li>➤ Κίνητρα για να δίνεται η δυνατότητα πρόσβασης. Να υπάρχει άνθρωπος εκεί να εξυπηρετεί τον επισκέπτη.</li> <li>➤ Συνεργασία με Υπουργείο Μεταφορών για την βελτίωση στο δίκτυο Λεωφορείων.</li> </ul>	Υφυπουργείο Τουρισμού, Ιερά Αρχιεπισκοπή, Υπουργείο Μεταφορών		
1	3	2		Βελτίωση της Διασυνδεσιμότητας της Κύπρου (Αεροπορικά / Ακτοπλοϊκά)	10.	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Βελτίωση της Συνδεσιμότητας με αγορές της Βόρειας και της Κεντρικής Ευρώπης (Ryan Air. Πτήσεις για Αγγλία, Γερμανία, Σουηδία, Πολωνία). Easy Jet, Tui, Monarch, Aegean, Cyprus Airways για Αθήνα.</li> </ul>	Υπουργείο Μεταφορών		
1	3	3		Δημιουργία Συνεργειών	11.	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Εντοπισμός των εμπλεκόμενων με σκοπό τη δημιουργία συνεργειών</li> <li>➤ Εργαστήριο δημιουργίας Cluster (πακετοποίησης) Θρησκευτικού Προορισμού (Στρογγυλή Τράπεζα)</li> </ul>	Φορέας και ενδιαφερόμενα μέλη		

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος	Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
1	3	4		Βελτίωση Υποδομών Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	12. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Ανάπτυξη των Υποδομών πρόσβασης και φιλοξενίας και επέκταση των Μουσειακών χώρων</li> <li>➤ Δημιουργία κατάλληλων Υποδομών στην Ύπαιθρο (Μικρά Ξενοδοχεία, Προσβασιμότητα, Ανάδειξη Προστασία του Περιβάλλοντος).</li> </ul>	Υφυπουργείο Τουρισμού, Ιερά Αρχιεπισκοπή, Υπουργείο Μεταφορών		
1	3	5		Ανάπτυξη Προωθητικών Ενεργειών Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	13. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις</li> <li>➤ Δράσεις ενημέρωσης / φιλοξενία Τουριστικών Πρακτόρων από τις χώρες στόχευσης Ευρώπη, Αμερική, Κίνα, Ιαπωνία.</li> </ul>	Υφυπουργείο Τουρισμού, Ιερά Αρχιεπισκοπή		
1	3	5		Ανάπτυξη Προωθητικών Ενεργειών Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	14. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Δημιουργία καινοτόμων πακέτων υπηρεσιών που ικανοποιούν ανάγκες αλλά και να διαφοροποιούν τον προορισμό. Διαμόρφωση μείγματος προϊόντος το οποίο να διασυνδέει π.χ. τον ήλιο και τη θάλασσα, μεσογειακή διατροφή</li> <li>➤ Προώθηση του Θρησκευτικού προορισμού σε συγκεκριμένους Οργανωτές Ταξιδίων στις χώρες στόχος</li> <li>➤ Δημιουργία εξειδικευμένου Branding προορισμού και ανάπτυξη φυσικού και ψηφιακού Marketing.</li> <li>➤ Διαμόρφωση στρατηγικής προώθησης προς τις χώρες στόχους</li> <li>➤ Προώθηση στους τουρίστες που ήδη βρίσκονται στην Κύπρο</li> </ul>	<u>Εταίροι Έργου</u> Υφυπουργείο Τουρισμού, Ιερά Αρχιεπισκοπή, ΣΤΕΚ, ΤΕΠΑΚ		



			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος	Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
1	3	6		Τμηματοποίηση – Στόχευση Πελατειακών Ομάδων	15. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Συλλογή Δεδομένων Επισκεπτών μέσω της Πλατφόρμας (Εξέταση και άλλων πηγών με σεβασμό στην Προστασία Προσωπικών Δεδομένων</li> <li>➤ Στατιστικές Αναλύσεις και Τμηματοποίηση Πελατών</li> <li>➤ Ενέργειες Προώθησης σε Πελατειακές Ομάδες.</li> <li>➤ Αξιολόγηση σημείων επαφής σε συγκεκριμένες αγορές (διασπορά, αποικιακό, πολιτιστικό (Αγγλία, Ρωσία, Ουκρανία, Γερμανία, ΗΑΕ)</li> </ul>	Εταίροι Έργου Υφυπουργείο Τουρισμού, Ιερά Αρχιεπισκοπή, ΣΤΕΚ, ΤΕΠΑΚ		
1	4		Συνιστώσα Μάθησης & Ανάπτυξης					
1	4	1		Διαχείριση της Γνώσης & Πληροφόρηση για Λήψη Αποφάσεων	16. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Δημιουργία Παρατηρητηρίου Θρησκευτικού Τουρισμού</li> <li>➤ Δημιουργία ενός συστήματος συλλογής αξιόπιστων στατιστικών που αφορούν τον επισκέπτη Θρησκευτικού Τουρισμού</li> </ul>	Εταίροι Έργου Υφυπουργείο Τουρισμού, Ιερά Αρχιεπισκοπή, ΣΤΕΚ, ΤΕΠΑΚ		
1	4	2		Εκπαίδευση – Καθοδήγηση Επιχειρήσεων Τουρισμού για θέματα Θρησκευτικού – Πολιτιστικού Τουρισμού	17. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Συμβουλευτική και Κατάρτιση σε επιχειρηματίες τουρισμού (Re-Cult)</li> </ul>	ΣΤΕΚ		

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος	Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
1	4	3		Βελτίωση της Εκπαίδευσης, Αναπτυξη Γνώσεων σε θέματα διαχείρισης του επισκέπτη	18. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Να αναπτυχθούν προγράμματα δια βίου μάθησης για θέματα Θρησκευτικού Τουρισμού.</li> <li>➤ Δημιουργία Θεσμοθετημένου – Πιστοποιημένου προγράμματος Εκπαίδευσης. Αξιοποίηση Δασκάλων και Καθηγητών.</li> <li>➤ Δωρεάν εκπαίδευση Ξεναγών / Γραφεία που Οργανώνουν το πρόγραμμα του ταξιδιού.</li> <li>➤ Επιμόρφωση Εκπαίδευση από τη Δημοτική εκπαίδευση μέχρι την Εκπαίδευση Ενηλίκων για Γενικές ειδικότητες αλλά και ειδικά με το Θρησκευτικό Τουρισμό.</li> <li>➤ Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση</li> <li>➤ Ειδικό πρόγραμμα (ΑΞΙΚ) για «Ειδικότητα για το Hospitality Tourism &amp; Management» με Γενικά και Ειδικά μαθήματα : όπως Κυπρογνωσία (να καλύπτονται Πολιτιστικά, Θρησκευτικά, Περιβαλλοντικά θέματα, στοιχεία που έχει η Κύπρος, Ειδικές μορφές Τουρισμού, κ.α.).</li> <li>➤ Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για Διαχειριστές των χώρων των Θρησκευτικών Μνημείων. ίσως και κλάδο για Θρησκευτικό – Πολιτιστικό Τουρισμό σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού.</li> <li>➤ Γενική Επιμόρφωση των υπευθύνων (εκκλησίες, ξενοδοχεία)</li> </ul>	Υφυπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Παιδείας, Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΞΙΚ), Πανεπιστήμια		

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος	Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
1	4	3		Βελτίωση της Εκπαίδευσης, Αναπτυξη Γνώσεων σε θέματα διαχείρισης του επισκέπτη	19. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Εξειδικευμένα courses για ομάδες που μπορούν να εξυπηρετήσουν αυτό το σκοπό. Κατάρτιση των εμπλεκόμενων στελεχών στην Τουριστική Βιομηχανία. Όλων των ομάδων (Ξεναγοί, Receptionists, ταξί, γραφεία ταξιδίων ...). Ειδικότερα για τον Θρησκευτικό Τουρισμό</li> <li>➤ Εξειδικευμένα προγράμματα στον κλάδο του τουρισμού, σε Εξειδικευμένα Στελέχη σε κάθε Τμήμα / Υπεύθυνη Θέση.</li> <li>➤ Πρόταση για εξειδικευμένα Πανεπιστημιακά Τμήματα για Τουριστικές Σπουδές και Σύγχρονα Κολλέγια Ξενοδοχειακών Επαγγελματιών. (Διευθυντές Ξενοδοχείων, Μαγείρους, Ξεναγούς)</li> </ul>	Υφυπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Παιδείας, Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΞΙΚ), Πανεπιστήμια		
2				Ανάδειξη Θρησκευτικής - Πολιτιστικής Κληρονομιάς				
2	1			Χρηματο-οικονομική Συνιστώσα				
2	1	1		Ανάπτυξη Επισκεψιμότητας σε Θρησκευτικά – Πολιτιστικά Μνημεία	20. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Ενέργειες Καταγραφής / Προβολής Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων μέσω της Πλατφόρμας.</li> <li>➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού</li> </ul>	Ιερά Αρχιεπισκοπή		
2	1	2		Αύξηση του αριθμού Θεματικών Τουριστικών Εκδρομών σε Θρησκευτικά – Πολιτιστικά Μνημεία	21. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού</li> </ul>	ΤΕΠΑΚ, ΣΤΕΚ		
2	2			Συνιστώσα Επισκέπτη -Ταξιδιώτη θρησκευτικής εμπειρίας				
2	2	1		Αύξηση της Γνώσης Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	22. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Ενέργειες Καταγραφής / Προβολής Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων μέσω της Πλατφόρμας.</li> </ul>	Ιερά Αρχιεπισκοπή,		

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος	Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
					➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού (π.χ. Download times of the relative App.)	ΣΤΕΚ ΤΕΠΑΚ		
2	3			Συνιστώσα Εσωτερικών Διαδικασιών				
2	3	1		Προστασία και ανάδειξη θρησκευτικών μνημείων / εθίμων – πρακτικών	23. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Εντατικοποίηση των προγραμμάτων για την καταγραφή – ψηφιοποίηση των Ναών, Μοναστηριών, Λειτουργιών, Κειμηλίων και άλλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Να αποτυπώσουμε τον Θρησκευτικό – πολιτισμικό πλούτο που τελεί υπό την φροντίδα και διαχείριση της εκκλησίας.</li> <li>➤ Δημιουργία μεθοδολογικού προτύπου, το οποίο να είναι αειφόρο για να αναπαράγεται το μοντέλο, καθώς και Εργαστηρίων που θα υλοποιούν τις μεθοδολογίες και εργαστήρια εκπαίδευσης.</li> <li>➤ Αποτυπωτικές εξορμήσεις. Ομάδα ανθρώπων με ίδια ενδιαφέροντα. Αποτυπωτική εκδρομή / διαδρομή.</li> <li>➤ Περαιτέρω Ανάπτυξη Ψηφιακών Χαρτών και αποτύπωση σημείων Θρησκευτικού – πολιτιστικού τουρισμού.</li> <li>➤ Ενημέρωση / ανάπτυξη περιεχομένου (περιλαμβανομένης της ιστορίας) κάθε μνημείου.</li> </ul>	Ιερά Αρχιεπισκοπή, Οργανισμός Διαχείρισης Προορισμού		
2	3	2		Ανάπτυξη Θεματικών Τουριστικών Διαδρομών	24. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Ανάπτυξη Διαδρομών. (Διαδρομή Αποστόλου Παύλου, Διαδρομή Σταυρού, Παρουσία της Αγίας Ελένης ...)</li> </ul>			

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος	Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
2	3	3		Συμμετοχή σε Ερευνητικές – μελετητικές δραστηριότητες	25. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.</li> <li>➤ Δημιουργία συνεργειών με τα Πανεπιστήμια με σκοπό τη έρευνα στους τομείς του Θρησκευτικού τουρισμού και τη δημιουργία καινοτόμων προϊόντων</li> </ul>	Ιερά Αρχιεπισκοπή, Οργανισμός Διαχείρισης Προορισμού		
2	3	4		Ανάπτυξη – Προώθηση Κοινών Προγραμμάτων Προβολής με γειτονικές χώρες	26. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Οργάνωση Μικτών ταξιδιών Ελλάδα – Κύπρος, καθώς και με άλλες χώρες για συμπληρωματική προώθηση.</li> <li>➤ Καινοτομία: Συνέργειες με τα γειτονικά κράτη για την δημιουργία σημαντικών Τουριστικών πακέτων (Ισραήλ, Αίγυπτος, Ιορδανία, Μάλτα).</li> <li>➤ Ανάπτυξη Τουρισμού Κρουαζιέρας με γειτονικές χώρες (Αίγυπτος, Ισραήλ, Ελλάδα. Ειδικά τέλη ελλιμενισμού στις εταιρείες (για να γίνουν πιο ανταγωνιστικά τα πακέτα κρουαζιέρας)</li> <li>➤ Δημιουργία διακρατικών συμφωνιών με συγκεκριμένες αγορές στόχους σε συγκεκριμένες υπηρεσίες</li> </ul>	Υφυπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Μεταφορών		
2	4			Συνιστώσα Μάθησης & Ανάπτυξης				
2	4	1		Βελτίωση της Γνώσης των Εκπροσώπων της Εκκλησίας σε θέματα Ιστορικής αποτύπωσης προστασίας των μνημείων	27. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Εκπαίδευση σε θέματα Ιστορίας, αλλά και θέματα Τουρισμού και Διαχείρισης του επισκέπτη στην Θεολογική Σχολή</li> </ul>	Ιερά Αρχιεπισκοπή		

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος		Ενέργεια	Ποιος	Πότε	KPI/Δείκτης
						➤ Ανάπτυξη Διδακτικό περιεχόμενο στις εκδρομές & επισκέψεις σε Μουσεία και σε Θρησκευτικούς χώρους			
2	4	2		...	28.	➤ ...			
3			Σεβασμός σε Τοπικές Αξίες - Θρησκευτικούς Χώρους - Περιβάλλον						
3	1		Χρηματο-οικονομική Συνιστώσα						
3	1	1		Δραστηριότητες Διαχείρισης Κινδύνων & Προφύλαξη των Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	29.	➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού των KRIs	<u>Εταίροι Έργου</u>		
3	1	2		Προστασία και ανάδειξη του Κυπριακού περιβάλλοντος	30.	➤ Μέτρηση μέσω Παρατηρητηρίου Τουρισμού των KRIs	<u>Εταίροι Έργου</u>		
3	2		Συνιστώσα Επισκέπτη -Ταξιδιώτη θρησκευτικής εμπειρίας						
3	2	1		Βελτίωση της Γνώσης των Επισκεπτών σε θέματα Τοπικών Αξιών / Εθίμων / Κινδύνων κ.α.	31.	➤ Δράσεις Ενημέρωσης / Προστασίας Θρησκευτικών – Πολιτιστικών Μνημείων	<u>Εταίροι Έργου</u>		
3	3		Συνιστώσα Εσωτερικών Διαδικασιών						
3	3	1		Διαχείριση - Μείωση Λειτουργικών Κινδύνων	32.	➤ Αποτύπωση & Ενέργειες Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων	<u>Εταίροι Έργου</u>		
3	3	2		Διασφάλιση τοπικών Εθίμων / Πρακτικών	33.	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Καταγραφή Τοπικών Εθίμων / Πρακτικών</li> <li>➤ Κριτήρια για όλες τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην παροχή της υπηρεσίας</li> <li>➤ Σύστημα διαχείρισης ποιότητας σε επίπεδο Cluster</li> <li>➤ Καθορισμός κριτηρίων ένταξης – ανά προϊόν και κατηγορία</li> </ul>	Υφυπουργείο Τουρισμού, Ιερά Αρχιεπισκοπή		

			Στρατηγική Κατεύθυνση /Συνιστώσα	Στρατηγικός Στόχος	Ενέργεια	Ποιος	Πότε	ΚΡΙ/Δείκτης
3	3	3		Διασφάλιση επίτευξης των στόχων για τον Θρησκευτικό – Πολιτιστικό Τουρισμό	34. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Ίδρυση Φορέα Θρησκευτικού Τουρισμού</li> <li>➤ Δημιουργία και οργάνωση οργανισμού διοίκησης του Cluster – ετοιμασία Business Plan</li> <li>➤ Διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου σε τομείς της αλυσίδας προστιθέμενης αξίας Θρησκευτικού τουρισμού όπου μέχρι σήμερα δεν έχει καθοριστεί και δημιουργεί αβεβαιότητα</li> </ul>	Φορέας και ενδιαφερόμενα μέλη		
3	4		Συνιστώσα Μάθησης & Ανάπτυξης					
3	4	1		Βελτίωση της Γνώσης σε θέματα Σεβασμού σε Τοπικές Αξίες και σε θέματα Περιβάλλοντος	35. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Εκπαίδευση για Σωστή Ιστορική &amp; Εκπαιδευτική Γνώση</li> </ul>	<u>Εταίροι Έργου</u>		
3	4	2		...	36. <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Ανάπτυξη Οδηγών Προστασίας των Θρησκευτικών Χώρων και των Τοπικών Εθίμων</li> <li>➤ Ανάπτυξη Οδηγού Μνημείων της Κύπρου</li> </ul>	<u>Εταίροι Έργου</u>		

## 5.2. Εκπαιδευτικά Χαρακτηριστικά για τον κλάδο για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού:

Ο Τομέας της εκπαίδευσης θα πρέπει να αναπτύσσεται σε όλους του τομείς και για τον κόσμο που εργάζεται στον Τουριστικό τομέα με προγράμματα για όλους τους κλάδους και σε όλες τις ομάδες (π.χ. Receptionist). Η Κύπρος, ως τουριστικός προορισμός πρέπει να έχει σημαντική εκπαίδευση των ανθρώπων της, με πιο συστηματικό τρόπο για την Ανάπτυξη του απαιτούμενου Ανθρώπινου Δυναμικού για τον Τουρισμό, με βάση το όραμα, που έχει καταγραφεί.

Απαιτείται επομένως προγραμματισμός και η ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού (ManPower Planning), ώστε να γνωρίζουμε από που θα πηγάζουν τα στελέχη του Τουρισμού, αλλά και προετοιμασία και του πληθυσμού, ως αλυσίδας για την εξυπηρέτηση και εμπειρία του επισκέπτη.

Αναλυτικά προτείνονται:

1. Το Υφυπουργείο Τουρισμού σε συνεργασία με Υπουργείο Παιδείας και Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να αναπτύξουν προγράμματα δια βίου μάθησης.
2. Επιμόρφωση Εκπαίδευση από τη Δημοτική εκπαίδευση μέχρι την Εκπαίδευση Ενηλίκων για Γενικές ειδικότητες αλλά και ειδικά με το Θρησκευτικό Τουρισμό.
3. Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση.
4. Το ΑΞΙΚ να αναπτύξει ειδικό πρόγραμμα για «Ειδικότητα για το Hospitality Tourism & Management» με Γενικά και Ειδικά μαθήματα: όπως Κυπρογνωσία (να καλύπτονται Πολιτιστικά, Θρησκευτικά, Περιβαλλοντικά θέματα, στοιχεία που έχει η Κύπρος, Ειδικές μορφές Τουρισμού, κ.α.).
5. Επίσης, να αναπτυχθεί εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για Διαχειριστές των χώρων των Θρησκευτικών Μνημείων. ίσως και κλάδο για Θρησκευτικό – Πολιτιστικό Τουρισμό σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού.
6. Γενική Επιμόρφωση των υπευθύνων (στις εκκλησίες, ξενοδοχεία, οτιδήποτε έχει σχέση με τον τουρισμό).
7. Θα μπορούσαν επίσης να αναπτυχθούν εξειδικευμένα course για ομάδες που μπορούν να εξυπηρετήσουν αυτό το σκοπό. Κατάρτιση των εμπλεκόμενων στελεχών στην Τουριστική Βιομηχανία. Όλων των ομάδων (Ξεναγοί, Receptionists, ταξί, γραφεία ταξιδίων ...). Ειδικότερα για τον Θρησκευτικό Τουρισμό
8. Εξειδικευμένα προγράμματα στον κλάδο του τουρισμού, σε Εξειδικευμένα Στελέχη σε κάθε Τμήμα / Υπεύθυνη Θέση.
9. Πρόταση για εξειδικευμένα Πανεπιστημιακά Τμήματα για Τουριστικές Σπουδές και Σύγχρονα Κολλέγια Ξενοδοχειακών Επαγγελματιών. (Διευθυντές Ξενοδοχείων, Μαγείρους, Ξεναγούς)
10. Εκπαίδευση για σωστή Ιστορική & Εκπαιδευτική Γνώση, ώστε να γνωρίζουν την πραγματική θρησκευτική ιστορία του κάθε μνημείου και να μην προβάλλονται άλλες ερμηνείες, θρύλοι ή παραδόσεις. Στα μνημεία όπου υπάρχουν στελέχη /



ιερωμένοι της εκκλησίας να εκπαιδευτούν / καθοδηγηθούν ώστε να μπορούν να ενημερώσουν τους επισκέπτες.

11. Εκπαίδευση / Διδακτικό περιεχόμενο στις εκδρομές & επισκέψεις σε Μουσεία και σε Θρησκευτικούς χώρους.
12. Εκπαίδευση σε θέματα υποδοχής και συμπεριφοράς σε επισκέπτες (Τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα σε εκκλησίες να μπορούν να ενημερώνουν τους επισκέπτες).
13. Να είναι εκπαιδευμένοι, όσοι έρχονται σε επαφή με επισκέπτες και να δίνουν την πληροφορία με ένα εύληπτο τρόπο (story telling).
  - Ο ιερέας θα πρέπει να ξέρει την ιστορία της εκκλησίας του μέσα από μια εκπαίδευση και να γνωρίζει τουλάχιστον την Αγγλική γλώσσα.
  - Απαιτείται επίσης εκπαίδευση και προς τους Ξεναγούς (οι οποίοι σήμερα αποφοιτούν από την Σχολή Ξεναγών, τετραετούς φοίτησης).
14. Συνεργασία με Υπουργείο Παιδείας για Έρευνα – προώθηση των ναών της Κύπρου, ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη.
15. Συνεργασία μεταξύ των εταιρών του έργου για επιμόρφωση και συνεργασία.

Στόχος της εκπαίδευσης είναι η ανάπτυξη γνώσης κάθε επαγγελματία ανάλογα με το αντικείμενο σε κάθε θέση εργασίας των επαγγελματιών Τουρισμού, σε ειδικές ομάδες:

- Διαχειριστές των Θρησκευτικών – Πολιτιστικών χώρων
- Διοργανωτές των Εκδρομών σε Θρησκευτικούς χώρους
- Ξεναγοί – Συνοδοί
- Ιερείς – Υπεύθυνοι των Θρησκευτικών Μνημείων

### **5.3. Κίνητρα για τον κλάδο για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού:**

1. Συνδυασμός των ενεργειών από τον δημόσιο, από τον ιδιωτικό τομέα και από την εκκλησία.
2. Κίνητρα για το σωστό marketing και προβολή με σωστό σχεδιασμό.
3. Κίνητρα για συμμετοχή σε εξειδικευμένες εκθέσεις για τον Θρησκευτικό τουρισμό.
4. Προσέγγιση των ξένων Tour Operators / εξειδικευμένων ταξιδιωτικών πρακτόρων εξωτερικού με προώθηση / υποστήριξη των προγραμμάτων τους.
5. Διευκολύνσεις προς τα σημεία επίσκεψης (Θρησκευτικού ενδιαφέροντος)
6. Να υπάρχει προωθητικό υλικό για διάθεση (π.χ. προβολή του μνημείου)
7. Δυνατότητα Συντήρησης των Μνημείων μέσα από τον Θρησκευτικό Τουρισμό.
8. Πολυδιάστατα Κίνητρα στον Τουρίστα μέσω Ελκυστικού προϊόντος.
9. Εξειδίκευση στον Θρησκευτικό τουρισμό & επαγγελματική κατοχύρωση στους επαγγελματίες του χώρου.
10. Ανάπτυξη κινήτρων, ώστε όλοι να θεωρούν τον εαυτό τους ως μέρος του συνολικού σχεδιασμού.
11. Μια μορφή κινήτρων είναι επίσης «Η άρση σε κάποιες δυσκολίες που υπάρχουν (επιμόρφωση, references / κίνητρα ανταλλαγές)»

## 6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

### 6.1. Λίστα Εμπλεκόμενων Θρησκευτικό – Πολιτιστικό Τουρισμό

a/a	Λίστα Εμπλεκόμενων	Όνοματεπώνυμο	email	Συμμετοχή (N/O)	Phone
1	Υφυπουργείο Τουρισμού Κυπριακής Δημοκρατίας	Μαρία Τσέλεπου	<a href="mailto:nicolettapaphitou@visitcyprus.com">nicolettapaphitou@visitcyprus.com</a> , <a href="mailto:mariatselepou@visitcyprus.com">mariatselepou@visitcyprus.com</a> ,	<u>N</u>	
2	Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ΣΤΕΚ)	Χρυσάιμιλη Ψηλογένη, ΓΔ	<a href="mailto:cpsilogeni@acte.com.cy">cpsilogeni@acte.com.cy</a>	<u>N</u>	22374433
3	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ)	Ζαχαρίας Ιωαννίδης, ΓΔ Χάρης Λοιζίδης, Πρόεδρος	<a href="mailto:cha@cyprushotelassociation.org">cha@cyprushotelassociation.org</a>	<u>N</u>	22452820
4	Σύνδεσμος Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων Κύπρου (ACTA)	Γιάννης Μιχαηλίδης, ΓΔ Γιώργος Σταματάρης, Πρόεδρος	<a href="mailto:acta@acta.org.cy">acta@acta.org.cy</a>	<u>N</u>	22666435
5	Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΞΙΚ)	ΕΥΗ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΓΔ	<a href="mailto:director@hhic.mlsi.gov.cy">director@hhic.mlsi.gov.cy</a>	<u>N</u>	22404803
6	Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου (ΙΑΚ)	Πρωτοπρεσβύτερος Δημοσθένης Δημοσθένους	<a href="mailto:enalian@outlook.com">enalian@outlook.com</a>	<u>N</u>	99 673816
7	Ίερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου - Επισκοπή Καρπασίας	Χριστοφόρος Παρίσης	<a href="mailto:karpasiasch@iak.org.cy">karpasiasch@iak.org.cy</a>	<u>N</u>	99 519304
8	Ιερά Μητρόπολις Λεμεσού	Ιεροδιάκονος Σπυριδωνας Παπαβασιλείου	<a href="mailto:frspyridon.papavasileiou@gmail.com">frspyridon.papavasileiou@gmail.com</a>	<u>N</u>	96429954, 25771229

9	Ιερά Μητρόπολις Πάφου	Αρχιμανδρίτης Τυχικός Βρυώνης, Πάτερ Μάριος	<a href="mailto:tychikos@outlook.com">tychikos@outlook.com</a>	<u>N</u>	99331589, 99013267
10	Ιερά Μητρόπολις Κιτίου	Πρεσβύτερος Κυριάκος Παπαϊωακείμ	<a href="mailto:kyrpapai@cytanet.com.cy">kyrpapai@cytanet.com.cy</a>	<u>N</u>	99 640856, 24 654969
11	Ιερά Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής	Ουρανία Περδίκη	<a href="mailto:imt@imtamasou.org.cy">imt@imtamasou.org.cy</a> <a href="mailto:perdiki_ourania@yahoo.gr">perdiki_ourania@yahoo.gr</a>	<u>O</u>	
12	Ίερά Μητρόπολη Κύκκου καί Τηλλυρίας	Δρ. Στυλιανός Περδίκης	<a href="mailto:sperdiki@cytanet.com.cy">sperdiki@cytanet.com.cy</a>	<u>O</u>	97653011
13	Ίερά Μητρόπολη Τριμυθοῦντος	Άρχιμανδρίτης Γρηγόριος Ιωαννίδης	<a href="mailto:gregoriosilit@hotmail.com">gregoriosilit@hotmail.com</a>	<u>N</u>	22 527000, 99 882272
14	Ιερά Μητρόπολη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου	Αντώνης Πικής	<a href="mailto:pikis@logos.cy.net">pikis@logos.cy.net</a>	<u>N</u>	99 624628
15	Ιερά Μητρόπολις Μόρφου	Δρ. Χριστόδουλος Χατζηχριστοδούλου	<a href="mailto:agatha1@cytanet.com.cy">agatha1@cytanet.com.cy</a>	<u>N</u>	99333939
16	Συνοδική Επιτροπή Μνημείων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς		<a href="mailto:christodoulos.h@boccf.org">christodoulos.h@boccf.org</a>	<u>N</u>	
17	Συνοδικό Γραφείο Προσκηνυματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Κύπρου	Επίσκοπος Μεσαορίας, Θεοφιλέστατος Γρηγόριος Ανδρέας Χριστοδούλου	<a href="mailto:office@churchofcyprus.org.cy">office@churchofcyprus.org.cy</a>	<u>N</u>	99523453
18	ΟΕΒ - Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων	Μιχάλης Αντωνίου ΓΔ ΟΕΒ	<a href="mailto:afrangoudis@oeb.org.cy">afrangoudis@oeb.org.cy</a>	<u>N</u>	22665102
19	Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΚΕΒΕ)	Πετσιδης Χρίστος	<a href="mailto:petsides@ccci.org.cy">petsides@ccci.org.cy</a>	<u>N</u>	22889860
20	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου			<u>O</u>	

21	Άλλοι Εκπαιδευτικοί Οργανισμοί (Intercollage, Cyprus Collage, Alexander, UKLAN, Νεάπολις Πάφου)			<u>Q</u>	
22	Τοπική Αυτοδιοίκηση - Δήμος Λευκωσίας	Μύρια Πηλακούτα, Δημοτική Γραμματέας	<a href="mailto:Municipality@nicosiamunicipality.org.cy">Municipality@nicosiamunicipality.org.cy</a>	<u>N</u>	22797168
23	Τοπική Αυτοδιοίκηση - Δήμος Λεμεσού	Νίκος Νικολαΐδης, Δήμαρχος Σκευή Αντωνιάδου, Πολιτιστικό Τμήμα	<a href="mailto:limassol.municipal@cytanet.com.cy">limassol.municipal@cytanet.com.cy</a> <a href="mailto:culturaldep@limassolmunicipal.com.cy">culturaldep@limassolmunicipal.com.cy</a>	<u>N</u>	25745919
24	Τοπική Αυτοδιοίκηση - Δήμος Πάφου	Φαίδωνας Φαίδωνος, Δήμαρχος	<a href="mailto:mayor.office@pafos.org.cy">mayor.office@pafos.org.cy</a>	<u>N</u>	26822352
25	Τοπική Αυτοδιοίκηση - Δήμος Λάρνακας	Ανδρέας Λύρας, Δήμαρχος, Νίκη Νικολάου, Γραφείο Δημάρχου Γιώργος Νικολάου, Αρχείο	<a href="mailto:andreasvyras@larnaka.com">andreasvyras@larnaka.com</a> , <a href="mailto:n.nicolaou@larnaka.com">n.nicolaou@larnaka.com</a>	<u>N</u>	24816555, 24651088
26	Τοπική Αυτοδιοίκηση - Δήμος Αμμοχώστου	Δρ. Σίμος Ιωάννου, Δήμαρχος	<a href="mailto:ammochostos.famagusta.municipality@cytanet.com.cy">ammochostos.famagusta.municipality@cytanet.com.cy</a>	<u>Q</u>	25 33 97 57
27	Τοπική Αυτοδιοίκηση - Δήμος Παραλιμνίου	Κος Πυρίλης, Δήμαρχος και Δημοτικό Συμβούλιο	<a href="mailto:info@paralimni.org.cy">info@paralimni.org.cy</a> <a href="mailto:tryfonas@paralimni.org.cy">tryfonas@paralimni.org.cy</a>	<u>N</u>	23819303
28	Τοπική Αυτοδιοίκηση - Δήμος Αγίας Νάπας	Γιάννης Καρούσος, Δήμαρχος	<a href="mailto:grammatia@agianapa.org.cy">grammatia@agianapa.org.cy</a>	<u>Q</u>	23 816 300

## 6.2. Επιστολή Υφυπουργείου



Αρ. φακ: 04.02.014.003  
Τηλ: + 357 22 691135  
E-mail: mariatselepou@visitcyprus.com

13 Νοεμβρίου, 2019

Αγαπητέ/ή Κύριε/Κυρία,

**Πρόσκληση σε συνέντευξη στο πλαίσιο εκπόνησης μελέτης για Στρατηγικό Σχεδιασμό για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο**

Έχω οδηγίες να αναφερθώ στο πιο πάνω θέμα και να σας πληροφορήσω ότι το Υφυπουργείο Τουρισμού, στο πλαίσιο του προγράμματος Συνεργασίας INTERREG V-A «Ελλάδα-Κύπρος» 2014-2020, συμμετέχει ως Κύριος Δικαιούχος στην Πράξη «Re-Cult: Ανάδειξη και διάδοση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς μέσα από την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού στη νησιωτική περιοχή της Ελλάδας και της Κύπρου».

2. Στην πράξη RE-CULT, συμμετέχουν ως εταίροι οι ακόλουθοι φορείς από Ελλάδα και Κύπρο: το Υπουργείο Τουρισμού Ελλάδας, η Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, η Εκκλησία της Ελλάδος, ο Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ΣΤΕΚ), το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης της Ιεράς Μητρόπολης Σύρου.

3. Στο πλαίσιο του εν λόγω έργου, θα εκπονηθεί μελέτη η οποία θα αποσκοπεί στον καθορισμό του Οράματος, της Αποστολής και των Στρατηγικών Κατευθύνσεων για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού της Κύπρου καθώς και των απαιτούμενων δράσεων για την επίτευξη των στόχων που θα έχουν τεθεί.

4. Για τις ανάγκες της μελέτης, διεξάγεται πρωτογενής έρευνα σε αντιπροσωπευτικό δείγμα επισκεπτών στην Κύπρο αλλά επιδιώκεται και η άντληση υλικού από εμπλεκόμενους φορείς, μέσα από προσωπικές των προσωπικών συνεντεύξεις, ώστε να καταγραφεί το Εσωτερικό και Εξωτερικό περιβάλλον και οι παράγοντες που επηρεάζουν την περαιτέρω ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο, καθώς επίσης και οι απόψεις και προτάσεις των φορέων. Τα πορίσματα της έρευνας θα αξιοποιηθούν για τον καθορισμό του Στρατηγικού Σχεδιασμού και του πλάνου δράσεων που θα μπορούσε να εφαρμόσει η Κύπρος για την καλύτερη αξιοποίηση και προώθηση του Θρησκευτικού & Πολιτιστικού Τουρισμού.

5. Για την εκπλήρωση του παραπάνω σκοπού, η μελέτη έχει ανατεθεί σε εξειδικευμένη Επιστημονική Ομάδα της εταιρείας ITMC A.E. Οι ερευνητές της Επιστημονικής Ομάδας ή/και λειτουργός του Υφυπουργείου Τουρισμού,

1/2



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ



ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ



— επιθυμούν να σας επισκεφθούν στους χώρους σας για τη συμπλήρωση ειδικού ερωτηματολογίου. (Επισυνάπτεται για καλύτερη προετοιμασία)

6. Η συμμετοχή σας στην επιτυχή υλοποίηση της μελέτης Στρατηγικού Σχεδιασμού, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική τόσο για τη περαιτέρω ανάπτυξη και διάδοση του Θρησκευτικού Τουρισμού όσο και του Τουριστικού Προϊόντος της Κύπρου γενικότερα.

7. Ως εκ τούτου, με την παρούσα επιστολή επιθυμούμε να ζητήσουμε τη συνδρομή σας, ως εμπλεκόμενου φορέα, στην εκπόνηση της Μελέτης Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Κύπρο, την οποία έχει αναλάβει το Υφυπουργείο Τουρισμού σε συνεργασία με τον ΣΤΕΚ.

8. Οι συνεντεύξεις προτείνεται να διεξαχθούν το διάστημα 19-22 Νοεμβρίου 2019 και εναλλακτικά το διάστημα 03-06 Δεκεμβρίου 2019, εκτιμάται δε ότι η διάρκεια θα είναι περίπου μία ώρα και τριάντα λεπτά. Παρακαλούμε όπως επικοινωνήσετε μαζί με τον συνεργάτη μας, κ. Ιωάννη Χαραλάμπους (τηλ. 99636505) προκειμένου να καθοριστεί η συνάντηση, στον χώρο σας.

Με εκτίμηση,



(Μαρία Τσέλεπου)  
για Γενικό Διευθυντή  
Υφυπουργείου Τουρισμού

### 6.3. Οδηγός Συνέντευξης v.1.0

<b>ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΠΡΩΩΘΗΣΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ</b>	
Όνοματεπώνυμο	:
Θέση	:
Φορέας	:
1 : Αποτύπωση Οράματος για τον Κυπριακό Τουρισμό:	
Αποτύπωση Οράματος για τον Εναλλακτικό Τουρισμό:	
Όραμα για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:	
2 : Αποτύπωση Αποστολής για τον Κυπριακό Τουρισμό:	
Αποτύπωση Αποστολής για τον Εναλλακτικό Τουρισμό:	
Αποστολή για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:	
3 : Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Κυπριακό Τουρισμό:	
Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Εναλλακτικό Τουρισμό:	
Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τον Θρησκευτικό Τουρισμό:	
4 : Έχετε αναλάβει, η προτίθεστε να αναλάβετε, Δράσεις Στρατηγικής για την Ανάπτυξη του Κυπριακού Τουρισμού;	
Για την Ανάπτυξη του Εναλλακτικού Τουρισμού;	
Για τον Θρησκευτικό Τουρισμό;	
5 : Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα Δυνατά Σημεία της Κύπρου για τον Θρησκευτικό Τουρισμό;	



6 : Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα Αδύνατα Σημεία της Κύπρου για τον Θρησκευτικό Τουρισμό;
7 : Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι Ευκαιρίες (με βάση το διεθνές περιβάλλον) για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο;
8 : Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι Απειλές (με βάση το διεθνές περιβάλλον) για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο;
9 : Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα Σημεία στο Πολιτικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό ?
10 : Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα Σημεία στο Οικονομικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο;
11 : Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα Σημεία στο Κοινωνικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο;
12 : Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα Σημεία στο Τεχνολογικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο;
13 : Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα Σημεία στο Φυσικό Περιβάλλον της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο;
14 : Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα Σημεία στο Θεσμικό Πλαίσιο της Κύπρου τα οποία ίσως να δημιουργούν προβλήματα ή και ευκαιρίες για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στην Κύπρο;
15 : Ποια πιστεύετε θα πρέπει να είναι τα Εκπαιδευτικά Χαρακτηριστικά για τον κλάδο για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού;
16 : Ποια πιστεύετε θα πρέπει να είναι τα Επαγγελματικά Χαρακτηριστικά για τον κλάδο για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού;
17 : Ποια πιστεύετε θα πρέπει να είναι τα Κίνητρα για τον κλάδο για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού;
18 : Άλλο .....

## **6.4. Συνεντεύξεις**

Στο αρχείο του Υφυπουργείου Τουρισμού Κύπρου.